Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1070 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 30 ՅՈՒԼԻՍ 1887 — (Ն. Տ.) 11 ՕԳՈՍՏՈՍ 1887 — 22 ԶԻԼԳԱՏԻ 1304

20 ՓԱՐԱ. (ՅՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

...ՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՈՒՄԱՐԻՆ ՊԷՏՔ Է ԱՌՔԼԵԼ.
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԿՍԱԾ ԱՌԱՋԻՆ ԹԻՒԻ ՕՐԱԳՐԻ
Գալատիա, Նորատունկեան-Խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳԱԼԱՏԻԱՅԻ ԵՒ ԱՋԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ. (ՅՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	» »	80
» » Երեքամսեայ	» »	40
Գաւառաց եւ Եւրոպական Թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ Եւրոպական Թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ տարեկան	ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	» »	28

Դուրս գրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեանս գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր.

Les annonces sont reçues al'Eastern Agency place Karakeuy Deirmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 ՅՈՒԼԻՍ, 1887

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՅԻ ԻԴԵԱՆԻ ՄԸ ՀԵՏ

ՀԱՅԵՐ Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Մեր բարեկամներէ մին տեսակցեցաւ Սայիտ Նասրէտտին Խանի հետ, ազգնուական երիտասարդ հնդիկ-մահմետական մը, կառավարիչ Հնդկաստանի Մայսոռ նահանգի գլխաւոր քաղաքին Բանկլոռի. Ան՝ Իշխան, ուրիշ մեծամեծ հնդիկ Իշխաններու հետ, Լոնտոն դացած էր Ն.Ծ.Կայսրուն Ոսբէլեանի հանդիսին, և Սբիդհէտի մեծ Նաւահանդէսէն յետոյ Մայրաքաղաքս եկաւ, ուստից անցեալ շաբթու մեկնեցաւ, Եգիպտոսի և Արաբիոյ գլխաւոր քաղաքները, մանաւանդ Մէքքէ և Մէտինէ այցելու, և անտի հայրենիքը վերադառնալու համար.

Սայիտ Նասրէտտին 40-45 տարեկան յաղթանդամ, գեղադէմ, զուարթ և համակրելի մարդ մ'է, արաբական սերնդէ. Իւր նախնիք Արաբիայէն Հընդկաստան գացած են. ինք Հնդկաստանի մէջ ծնած է, կը խօսի հնդկերէն, պարսկերէն և անգլիերէն. Մահմետական դպրոցի մը մէջ նախակրթութիւն ստանալէ յետոյ, դաստիարակուած է Մայսոռի անգլիական Կրթարանին մէջ, ուր կռապաշտ, մահմետական և քրիստոնեայ ուսանողներ խառն կը դաստիարակուին անգլիերէն լեզուաւ. Սայիտ Նասրէտտին գովեստիւ կը խօսի Անգլիացւոց Հնդկաստանի մէջ հիմնած պատուական դպրոցներուն վրայ, որք, առանց ցեղի և կրօնի խտրութեան, կը ծառայեն հիմնական կրթութիւն մը տալու հնդիկ նոր սերնդեան, բուռ պահանջման արդի քաղաքակրթութեան. Մահմետական-հնդիկ երիտասարդք մասնաւոր աջողակութիւն կը ցուցնեն այս անգլիական կրթարանաց մէջ. Ա.յս հաստատութիւնք այլ և այլ տեսակ են. Կան որք խառն են, այսինքն՝ ամէն ցեղէ և ամէն դասակարգէ (+ոռ) ուսանողներ կը պարունակեն. կան ալ որք յատուկ են ազնուական կամ ոչ-ազնուական դասակարգերուն. Ա.յս վարժարանք մեծապէս կը ծառայեն ցեղային առելութիւնները մեղմացնելու և տակաւ բառնալու, և այս տեսութեամբ յոյժ կարեւոր են.

Մեր բարեկամի հետաքրքրութեան գլխաւոր առարկան կը լլլի բնականապէս Հնդկաստանի Հայոց վիճակը. Սայիտ Նասրէտտին Խան կ'ըսէ թէ ի Մայսոռ կան իբր 1,000 Հայեր, որք վաճառականութեամբ կը զբաղին, և շատ աջողակ են իրենց գործոց մէջ. Ինք անձնական բարեկամութիւն ունի մանաւանդ Բանկլոռցի հայ վաճառականի մը հետ, Մրսդբը Յարութիւն, որ շատ հարուստ մարդ մ'է. Սայիտ Նասրէտտին կը գովէ Հայոց առուտրական ճարտարութիւնն ու պարկեշտ բնաւորութիւնը, բայց կը ցաւի որ Մայսոռի նահանգէն դուրս բնակեալ Հնդկահայոց վրայ տեղեկութիւն չունի, այլ կը խոստանայ ի վերադարձին տեղեկութիւններ առնուլ անոնց վրայ, և հաղորդել ի Կ. Պոլիս. Բանկլոռի Հայը, կ'ըսէ, ունին եկեղեցի և դպրոց. Մայսոռի հայ գաղթականութիւններէն եռքն է թուականաւ.

Մեր բարեկամ կը փափաքի իմանալ մահմետական Իշխանին տպաւորութիւնն իւր այցելութենէ որ յԱնգլիա. Սայիտ Նասրէտտին կը պատասխանէ թէ չատ պատուական տպաւորութիւն մը ստացած է. «Անգլիոյ մէջ ճանչցայ ճշմարիտ Անգլիացիներն. Հնդկաստան հաստատեալ պաշտօնաւոր և անպաշտօն Անգլիացիք ոմանք այնչափ լաւ տպաւորութիւն մը չէին թողած հնդիկ ժողովրդեան վրայ. Բայց ի Լոնտոն տեսանք թէ Անգլիացիք ո՛րչափ հիւրասէր, վեհանձն և առատաձեռն ազգ մ'են. Բրիտանական Տէրութեան զօրութեանց ցուցահանդէսն որ պարզուեցաւ մեր առջեւ՝ զարմացուց զմեզ. Վ.Հ. Թագուհին քանիցս հրաւիրեց զմեզ (հնդիկ Իշխաններն) ի ճաշ. Ուէսթմինսթրի արարողութեան օրն, հանդիսական մեծ թափորին մէջ, հընդիկ Իշխանք և հեծեալք կը շրջապատէին Թագուհւոյն կառքը. Մեր Օգոստ. Կայսրուհին յատուկ հպարտութիւն մը զգալ կը թուէր՝ դիտելով իւր այս կրովի հնդիկ հպատակներ. Մեք եւս մեծաւ բերկրութեամբ կը դիտէինք մեր ազնիւ Վ.Հ.Թագուհւոյն փառքը. Սբիդհէտի մեծ և անման նաւահանդէսը մանաւանդ հպարտութեամբ լցուց մեր սիրտերը, երբ աչքի առջեւ բերինք թէ ինչպիսի հզօր Տէրութեան մը հպատակ լինելու պատիւն ունինք. Անգ. կառավարութիւնն և անգլիացի ազգաւորներն բացառիկ պատուովք մեծարեցին զմեզ. Քանի մը անգամ հրաւիրուելով, ճաշեցինք Լորտ Սալզպըրիի և այլ երեւելի նախարարներու և ազնուականներու հետ.»

Հնդիկ դասակարգերուն արդի կազմութեան ու վիճակին վրայ ալ և այլ հարցումներէ յետոյ, մեր բարեկամ կը փափաքի տեղեկանալ Հընդկաստանի բնիկներուն և մանաւանդ Մահմետականներուն զգացմանց, հանդէպ բրիտանական Տէրութեան և Ռուսիոյ. Մահմետական Իշխանը կը պատասխանէ. «Անգլիական Տէրութեան երախտապարտ ենք՝ մեր երկրի մէջ մուծածներուն համար բարեկարգ և արդարասէր վարչութիւն մը, որ այս հարիւրաւոր միլիոն ժողովրդները կը պահէ խաղաղութեան մէջ, և անոնց վայելել կուտայ բաղաքակրթութեան բարիքներն. Ազատական կրթութիւնը զոր կը ստանայ Հընդկաստանի ժողովրդոց նոր սերնդեան լաւագոյն մասն՝ ի հարկէ ազատական գաղափարներ կը ծաւալէ ի մէջ, և կը գրգռէ ինքնօրինութեան բաղձանքն. Ասոնք ծագումնաւորներն ու փափաքներն, որոց վրայօք կը լսէք երբեմն. Բայց կը յուսանք թէ այս բաղձանքներ անգլիական իշխանութեան դէմ չպիտի ուղղուին երբեք. զի Հնդկաստանի ժողովուրդը ա՛յն ատիճան ամէն բարիք պարտական են անգլիական վարչութեան, որ ապերախտութիւնն Անգլիոյ դէմ ապստամբելու չափ յառաջ չեն կրնար տանիլ. Մեր յոյսն այն է թէ անգլ. կառավարութիւնն ինքնայօժար կրնայ շնորհել օր մը ինքնօրինութեան բանաւոր չափ մը իւր հընդկաստանցի հպատակաց. Իսկ անհիմն են այն զրոյցք թէ հնդիկ և մահմետական ժողովուրդք Ռուսիայէն կանկնկալեն փրկութիւն. Նոյն ազատական գաղափարներ որք ինքնօրինութիւնը բաղձալի կ'ընեն Հնդկաստանցւոց՝ անընդունելի կը ցուցնեն մասնաւորապես վարչութիւնը. Մեք Մահմետականքս մեր երկրի վրայ ռուսական տիրապետութիւն չուզելու մասնաւոր պատճառ մ'ալ ունինք, որ սա է թէ Ռուսիա եղած է սկզբնապատճառ Օսմ. Տէրութեան կրած աղետից.»

Մեր բարեկամ կը հարցունէ Լորտ Տրֆրէնի վրայօք. Սայիտ Նասրէտտին կը պատասխանէ թէ Լորտ Տրֆրէն ճարտար մարդ մը լինել կը թուի, և յաջողապէս կը կառավարէ. բայց տակաւին չատ նոր է Հնդկաստանի համար, և ժամանակի կը կարօտինք վերջնական կարծիք մը յայտնելու համար նորա վարչութեան արդեանց վրայ. Իսկ նախորդ Փոխարքայ լորտ Ռիբբն չատ պատուական կուսակալ մ'էր, և ընտիր յիշատակներ թողած է ի Հընդկաստան.» (Մեր ընթերցողք կը յիշեն անշուշտ թէ Լորտ Ռիբբն կուսակից էր ընդարձակելու Հնդկաց քաղաքական իրաւունքները.)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. Պէյժ ընկերութիւն մը արտօնութիւն ստացաւ այլ և այլ երկաթուղիներ շինելու Պարսկաստանի մէջ.

—ԿԱԹԿՈՎԻ ԴԵՐԸ. Եւրոպական լրագրերն զբաղեցնող մեծ խնդիրն է Կաթկովի մահուան հանգամանքն ազդեցութիւնը ռուս կայսրութեան ապագայ քաղաքականութեան վրայ. Քէսէնիէ Զայտուսն կը յիշեցնէ թէ Կաթկով էր առաջին հրապարակագիրն, որ ինքնակալ Զարին Տէրութեան մէջ լրագրութեան միջոցաւ յառաջ տարաւ և յաղթութեամբ պսակից իւր անձնական համոզումներ. Գովելէ յետոյ Կաթկովի հանճարը, դերման թերթը կ'ըսէ. «Կաթկով իրօք ազգային հրապարակագիր մ'եղաւ երբ պատերազմ բացաւ ռուսա-գերման համաձայնութեան դէմ, և հետամուտ եղաւ ռուսօ-ֆրանսական դաշնակցութեան մը, որով խաղաղասէր կեդրոնական Եւրոպան հրոյ և սրոյ պիտի մատնուէր. Ամէն զգօղութիւնք զորս գերման կառավարութիւնն ըրաւ ռուսական դաշնակցութեան համար,—յաճախ ազդային զգացման հակառակ,—բան չեղան մեղմացնելու ատելութիւնը, զոր մեր վրայ կը հոսեին Արեւելեան Սլաւք. Կաթկով, որ վերջին քանի մը ամսոց մէջ բուռն կրիւք արտայայտեց այս հակագերման ատելութիւն, զուարկեր փաղուն անձնատուրութեան մը հրապոյրներէն, ինչպէս ունէին Դերմանիոյ ուրիշ մեծ թշնամիք, Կամպէդդա, Սքոպելէվ, և այլք, բայց նաեւ վերծ էր այս ժողովրդական արիւններու թեթեւոլիկութիւնէն ու յարափոփոխութենաւորութիւնէն. Կաթկով թշնամի մ'էր որուն հետ մեր Դերմանքս ուրախութեամբ կ'ընդհարեինք մեր սուրեր. զի իւր անձնական պատուաւորութիւն և անշահախնդիր հայրենասիրութիւն կ'ազնուացնէին զիւր հակագերման ատելութիւն.» —Նոյնիսկ Զայտուսն կը կարծէ թէ Համաշաւութիւնն իւր մեծ ոյժը կորուսած է Կաթկովի մահուամբ. —Դերման լրագրաց ընդհանրութեան պէս, Աւստրիոյ գերմաներէն լրագիրք եւս գոհ են Կաթկովի մահէն. զի Կաթկով հաւասարապէս թշնամի էր թէ՛ Դերմանիոյ և թէ Աւստրիոյ. Ցրանձ եռգէֆ Կարեր հպատակներէն միայն Զեխք կը ցաւին Կաթկովի կորստեան համար, զի Կաթկով էր, յայտնի Զեխաց, պաշտան հաւասարութեան ներկայացուցիչ, և Զեխք կը յուսան թէ Կաթկովի գաղափարք հետզհետէ պիտի տարածին ամէն օրաւ երկրաց մէջ.

—Յայտնի է թէ Կաթկով սերտ յարաբերութիւն ունէր արդի Զարին հետ նորա պատանեկութենէն ի վեր. Կերպիւ իւրք նորա դաստիարակն եղած էր. Զարեւիչն, ապագայ Զարն, չափահասութենէն ետքն ալ պահած էր մտերմական յարաբերութիւններ Մոսքվէ Վէտոմոսթիի խմբագրապետին հետ, և անընդհատ կը թղթակցէր. Կը պատմուի թէ Ալէքսանդր Բ. կայսրն օր մը զարմանաք կը դիտէ իւր որդւոյն այս անվերջանալի թղթակցութիւնը Կաթկովի հետ, որ վերջապէս, խմբագիր մ'էր. «Ի՞նչ գործ ունի ազատ խմբագիրներու հետ», կը հարցունէ դաղտնի ոստիկանութեան պետ Պէտար Շուվալով Կոմսին, որ քննութեան մը կը ձեռնարկէ, և Կայսեր հաճոյ երեւնալու յուսով, Զարեւիչին կողմէ առ Կաթկով ուղղեալ նամակ մը ձեռք կը ձգէ, կը բանայ, և Կայսեր կը մատուցանէ. Ալէքսանդր Բ., պաշտօնէական եռանդեամբ գործուած այս վատութեան չհանդուրժելով, հնչուն ապտակ մը կը վարձաւրէ ոստիկանապետ Կոմսին ծառայութիւնն. Աւելի քան երբեք կը շարունակեն Զարեւիչին յարաբերութիւնը ընդ Կաթկովի, և անոնց վերագրելի է անշուշտ այն յոյժ մեծ ազդեցութիւն զոր Կաթկով ունեցաւ Ալէքսանդր Գ. Կայսեր և Նորա վարչութեան վրայ.

ՕՏԱՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Ռուսկ Կուրիերի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը տեղեկութիւններ հաղորդած լինելով Կ. Պոլսոյ օտարազգի վարժարանաց նկատմամբ, Ռուսկ Կուրիէր կը հրատարակէ հետեւեալ յօդուածը.

Կարդալով Կ. Պոլսոյ ձեր թղթակցի վերջին նամակն, ամօթահար եղայ եւ մտովին ամօթահար ճանաչեցի և այն ամենքն, որոց համար թանկագին է և նուիրական ռուսական քաղաքակրթութիւնն. Ահաւասիկ դեռ եւս ինչպէս են հայախն մեծապանութեանց հետեւանքներն մեր Կ. Պոլսական չահուց մասին. Ահաւասիկ ինչպէս են նմանապէս և մեր իւրաքանչիւր տարուան ահագին կորուստի հետեւանքն Վեհ. Սուլթանի մայրաքաղաքի մէջ. Ա.յդ թղթակցութենէն կ'երեւի որ այնտեղ ռուս մանկանց համար մինչեւ այժմ չկայ վարժարան, չկայ և Ռուսիոյ Հայոց համար, նոյնպէս և ուրիշ ազգութեանց ներկայացուցիչներու համար, որ կարող էին փափաքիլ իրենց զաւակները ղրկել ռուսական դպրոց. Մէկ դարի մէջ ոչինչ ըրած ունինք այնտեղ և ոչինչ յառաջ բերած ունինք հակառակ մեր մեծաքանակ դրամոց զոր կլլած է Կ. Պոլիսն և կը կլլէ. Անգլիացիք, ֆրանսացիք, գերմանացիք, իտալացիք, և որպէս հաւանական է, հունդարացիք կամ ռուսանացիք եւս ունեն այնտեղ իրենց դպրոցներն որոցմէ ոմանք օրինակելի համարուելով կը հրապուրեն ամէն ազգաց զաւակներ՝ նմանապէս և ռուսաց. Ա.յդ ի՞նչպէս կարելի է այս. Մանաւանդ թէ մեծագոյն չահեր ունինք կապուած Կ. Պոլսոյ հետ,—միթէ ամօթալի չէ՞ այս. Ահաւասիկ սոսկ տխուր և ակներեւ իրողութեան մէջ երեւան կուգայ մեր կատարեալ խակութիւնը, զի չգիտենք օտար մարդոց մէջ գործելու ուղիղ ընթացքն. Ա.յսօրինակ անտարբեր վերաբերումն դէպի մեր սեփական միջոցներն կը այսօրինակ մեծանընդունակութիւն գործել փափաքելու և արդիւնք յառաջ բերելու,— այս ամենք կ'ըսեմ կը հաստատեն այն բազմաթիւ մեղադրանքներն, որ կը թափուին մեր վրայ բազմաթիւ կողմերէ. Արդ լսուած բան է որ մարդ այսչափ չատ խօսի և այսպէս քիչ գործէ, այսչափ ահագին դրամ ծախսէ չռայլօրէն և ոչինչ կատարէ այն կարեւորագոյն գործերէն, որոց համար կը ծախսուին այդ դրամներն. Հետեւաբար ի զուր մեր մասնաւոր մասն կը մեղադրեր Պ. Ռոսպլինսկին, երբ սա դիտել տուաւ թէ մենք իրապէս այնպիսի չնչին գործ կատարած ենք Կ. Պոլսոյ մէջ, որ արդարև չունինք օրական առնչութիւն Թուրքիոյ մայրաքաղաքի և նորա նեղուցներու չահուց հետ...

Ա.յս նամակ ձեզ ուղղելուն պատճառն այն է, որ ես կ'ուզէի աւելի ևս հասարակութեան ուշն դարձուցեալ սոսկ տխուր իրողութեան վրայ. Պէտք չէր որ մենք ունենայինք կրթական հաստատութիւն մը Կ. Պոլսոյ մէջ. միթէ պէ՞տք էր որ միւս ազգերը գործէին կատարեալ ազդութեամբ, իսկ մենք լրկ խօսքով. Հարկ է եղբ մը գտնել այս ցաւալի կացութենէն ազատելու. Կան մարդիկ որ ի վաղուց պարտ էին ուշադրութիւն դարձնել այս կէտի մը քայ. Դեռ այժմ թող խորհին.

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՎԱՆՔՈՑ

Էջմիածնից մեզ գրում են հետեւեալը. «Անկասկածելի է, որ Էջմիածնի սբ. տաճարի վերանորոգութեան հայցը մեզ համար նշանաւոր հարց է, եւ Մ՚ոնը չօշափելով առաջին անգամ այդ հարցը մեր լրագրութիւնում, անշուշտ պիտի ապագայում դրականապէս որոշէ իր այսպէսով հարեցակէտը, որին իցաւագի ապասում են նրա ընթերցողները. Սոյն այս նկատմամբ չատապում եմ հաղորդելու մի քանի տեղեկութիւններ, որոնք հարկաւոր են այդ հարցը հիմնաւորքննագատութեան ենթարկելու համար. Արդէն գրել էի ձեզ, որ տաճարի վերանորոգութեան գործը յանձնված է վանքական կառավարութեան և թէ մասնաւոր էտ անձանց կարծիքով գործի բռնած արդի ընթացքը ոչինչ լաւ բան չէ խոստանում ապագայում. Դուք գիտէք, որ ձեր աչխատակից ինժիներ (երկրաչափ) Գ. Եագուբեանն (Մխական) մասիս ամսին այցելել էր Էջմիածին. Նա, ծանօթանալով արխիտեկտոր (ճարտարապետ) Սիմոնի ծրագրի հետ, որ պիտի վանքական կառավարութիւնը իրականացնէ, և անձամբ հետաքրքրելով չինութիւնների արդի դրութիւնը,— այն մտքին էր յայտնել թէ՝ յիշեալ արխիտեկտորի առաջարկութիւնները հակասական-խանում են, արդարեւ, չինութեան արդի դրութեանը, բայց սակայն այդ ուղղին վերանորոգումն անան տալ չէ կարելի, որովհետեւ տեղ տեղ գործելի կարկառանները՝ կարկառաններ պիտի մնան, թէեւ ժամանակաւորապէս կը բարուքեն այնպիսի պակասութիւններ, որոնք այժմ խղճալի դրութեան մէջ են. Ինժիներ Եագուբեանի կարծիքով ամենամեծ և այլանդակ կարկառանքի տեր հանդիսացեալ կաթողիկոսի չինած թանգարանի «հրաչակերտն» պիտի հանարել, որ Պարթեւաղեան Դրիգորի մեծ չինութեան աչքի մէջ գերանի է նման, կամ թէ՝ «ուստաներու» խեբով ճեմարանի վրայ մնցած հարիւր քսան հազարը չէ՞ որ այսօր վատնած պիտի համարել—այնքան անհամաչատասխան էր իր նշանակութեանը և զուրկ ճարտարապետական թէ ճաշակից եւ թէ նրա պատչաճ կարգ ու կանոններից. Միւս վրատակների վերաբերմամբ հարիւ թէ հարկաւոր է խօսել. Աչքի առաջ ունենալով այդ ամենը, ինժիներ Եագուբեան առաջարկում է Էջմիածնի վերանորոգութեան հարցը այլ ճանապարհով գլուխ բերել. Նրա կարծիքով անհրաժեշտ կարեւորութիւն կայ ամբողջ չինութիւնների վերանորոգութեան հարցը միանգամայն յարուցանել, որպէս զի ուրոյն-ուրոյն անտեղի չինութիւններով, սեթեւեթեալ կարկառաններով չաղեղանայ գլխովին մեր հնութեան աւանդական սրբատեղին.

—)(16)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԹԷՌԷԶ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԺԱԳ ԵՒ ԺՈՒՌԺ

Սակայն այս զգուշութիւն աւելորդ էր։ Խուզարկութիւնք անպտուղ մնացին։

Երկու մարդիկն ի Ֆրանսա վերադարձան եւ Կիլ տը Դէէգուռ Մառոդի մէջ փակուեցաւ, չուզելով դուրս ելնել բնաւ եւ վախնալով հանդիպիլ Ժանի, որ վրայ կը մտնէր հանապազ։

Մինչեւ իսկ անտարբերութեամբ լսեց հօրեղբօրը մահն, որ երկու միլիոն Ֆրանքի գումար մը կը թողուր իրեն։

Առաւօտ մը, Դուազէօլ նորա սենեակը մտաւ։

—Տէր իմ, ըսաւ, ագարակին մէջ խնացոյ թէ Պ. Ռոսդէռ Մոնդաուլ, որսորդութեան միջոցին պաղ առած լինելով, երեք օրուան մէջ մեռեր է արշաւասոյր թոքախտէ։

Դէէգուռ ոտք եկաւ դալկահար, շրթունքը գունաթափ։

—Այրի՛, մրմնջեց... Ժանն այրի՛ է հիմա...

Եւ եթէ Դուազէօլ այս լուրը տալէ յետոյ դուրս եկած չլիներ, պիտի տեսնէր որ իւր տէրն ի դէտին կը փռուէր նուազած։

Ռոսդէռ մեռած էր, առանց կասկածելու թէ տարաբաղդ կինն, որ իւր անունն ընդունած էր, երբէք արիւով չէր սրբած զինքն... եւ թէ իրեն նկատմամբ ունեցած էր խորին յարգանք մը միայն...

Ամուսնոյն մահն ազատ կ'ընէր զԺանն։

Կասդոն եղբայրն, որ ոճիրը քաւած էր իւր ամուսնութեամբ, ինքզինքն սպաննել տուած էր վերին Սենեկալի մէջ. իւր խաղտառակ արարքն անծանօթ կը մնար։

Հետեւաբար միայնակ էր այժմ եւ կրնար անարգել մտածել իւր սիրած անձին վրայ։

Ռոսդէռի մահուընէն վեց ամիս յետոյ, օր մը դարձեալ նստած էր այն ծառին կոճղին վրայ, լճին երկայնքն, ուր արդէն անգամ մը հանդիպած էր Դէէգուռ կոմսին։

Կոմսն անկից ի վեր տեսած չէր զնա։

Մառդի վերադառնալուն պէս, չատացած էր երկտող մը գրելով նմա.

«Ժա՛ն, կարեկից եղէք ինձ... խօսուացեր էի երջանկացնել զձեզ՝ ձեզ վերադարձնելով ձեր երկու զաւակները... չիրցայ խոստումս բռնել... բոլոր ջանքերս ի դերեւ ելան... Ժա՛ն, կարեկից եղէք ինձ։»

Ա.հ, եթէ ծագիկասակ կինը կարեցնար հասկնալ թէ ինչ խղճի խարթ և ինչ մարմոք կար այդ վերջին աղաղակին մէջ, ինչպէ՞ս պիտի անիծէր այն մարդը զոր կը սիրէր, զոր կը պաշտէր։

Ինչ խորհրդաւոր բնազդ այդ առաւօտ դէպի նա մղեց զԴէէգուռ։

Երիտասարդն յանկարծ իւր դէմ տեսաւ զնա, եւ երկուքն ալ, լռին, ընդ երկար դիտեցին դիրար ուշի ուշով։

Ոչնի խայթը մեռանած էր Դէէգուռի դէմքը, ծալք մը բացած էր նորա սպիտակ ճակտին վրայ, ծերացուցած էր աչերուն անկիւնը...

Ժանն միշտ հրապուրիչ եւ վայելչաշուք էր, թէեւ իւր սգոյ թխաթոյր հագուստները չեմ գիտեր ինչ վեհապանծ եւ դանդաղանքը մը կուտային նորա գեղեցկութեան։

Ձեռները կարիառեց դէպի երիտասարդն։

—Շնորհակալ եմ, Կիլ, ըսաւ, շնորհակալ եմ ձեր ըրածին համար։

Եւ նորա ձեռները բռնեց, այլ երիտասարդն ետ քաշուեցաւ։

Մառդի, լռիկ եւ անհանգիստ դիրք մ'ունէր...

Սակայն նորա սրտին մէջ գոռացող կիրքն յաղթեց նորա յիշատակաց... աչերն յառեց այն դէմքին վրայ զոր կը սիրէր եւ ուր այնքան անգամներ մտովն տեսած էր արտասուաց հոսիլը։

Ցայժմ, ա՛լ չդիմացաւ։

Ճակատը կը տոչորէր տենդայոյզ ջերմութեամբ։

Երակացը մէջ արիւնն աւելի շուտ եւ աւելի տաք կ'ընթանար։

Ծունդերը կը դանդաչէին, կը կքէին։

Եւ չատ մեղմ, որովհետեւ սիրտն երկիւղով հանկարծած էր։ չատ մեղմ, որովհետեւ կը վախնար որ ծառերը, ծաղիկները, թռչունները չլսեն. չատ մեղմ, որովհետեւ կ'սպասէր տեսնել բնութեան կործանումը. չատ մեղմ, որովհետեւ հանկառակ զինքը բորբոքող հրայրքին, կը սոսկար իւր հայհոյութեան վրայ. չատ մեղմ, այդ մարդն, որ այդ կնոջ երկու զաւակներն յափշտակած էր, ըսաւ, աչերը նորա աչերուն յառելով, մտածները նորա մտաներուն անցունելով, առանց ժանն ինքզինքը պաշտպանելու, առանց չարժուիլ մ'ընելու.

—Ժա՛ն, կը սիրեմ զքեզ... ամեն ժամանակ աւելի կը սիրե՛մ զքեզ։

Եւ նա պատասխանեց թաղդրաբարբառ, գոգցես երազի մէջէ խօսելով.

—Կիլ, կը սիրեմ զձեզ... Այժմ բոլորովին ձերն եմ։

Եւ Ժանն ՀՂԳԱՅ բնաւ իրենց միջեւ գոյութիւն ունեցող սոսկալի գաղտնիքը։

Վայրկեա մը Դէէգուռի սիրտն ամբոխեցաւ։

Կռիւ մը կը ծագէր նորա սիրոյն եւ խղճի խարթին միջեւ։

Եպերելի գործ մը կը նկատէր այն ատիճան խաբել կին մը, զոր կերպիւ իւրք ակամայ մեղակից կ'ընէր իւր ոճրին։

Եւ յետոյ, ինչ իմաստեւ տանջանքներով լցուն կեանքի մը մէջ պիտի մնար։

Ժանն ամեն օր չի՞ պիտի խօսէր նմա իւր կերուսեալ զաւակաց վրայ։

Նորա եւ իւր միջեւ, իրենց սրտագեղմանց եւ գորովանաց մէջտեղ, չի՞ պիտի սիրէր։

Եւ ինչպէս ուրիշ մարդ մը, որ ամենայն ինչ գիտցեալ է, չի՞ պիտի ատեր զինքն։

Այդ գործը հարկաւոր է աւելի լայն և հիմնաւորապէս մշակված ծրագրով առաջ տանել, եւ այդպիսի մի ծրագիր ձեռք բերելու համար, առաջարկում է կօնկուրս (մրցում) հրատարակել Էջմիածնի վերանորոգութիւնը։ Այս դիտաւոր չինութիւնների արդի դրութիւնը ճարտարապետական կանոնների համաձայն առանձին բրօշիւրով (տետրակով) պիտի հրատարակել ընդհանուրի տեսութեան համար։ Երբ մրցութեան բովից կրնտրվի ծրագիրներից ամենալաւագոյնը, այն ժամանակ միայն խօսքը կարող է գալ, թէ ո՞ր մասից սկսել վերաշինութեան գործը և ի՞նչ միջոցներով։ Անկասկածելի է որ առանց ազգի օժանդակութեան այս գործը իրականութիւն չէ կարող ստանալ, անկասկածելի է նաեւ որ հայերը կօգնեն իրանց մայր տաճարը վերանորոգելու, միայն թէ՝ գործին այնպիսի ընթացք պիտի տալ, որ ամեն մի հայ կարողանայ տեսնել, ո՞ւր է գնում իր լուման և ի՞նչպէս պիտի ամբողջ գործը կատարելութեամբ պսակվի. ուրեմն՝ անհրաժեշտ է այս գործի մէջ, որպէս և միշտ, լայն հրապարակութիւն։» (Մշակ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՐՆՈՅ ՎԻՃԱԿԸ

Կը լսենք թէ Ազգ. Վարչութիւնը մտադիր է եղեր Դեր. Խորէն Նար-Պէյ Արքեպիսկոպոսն, Դեր. Դիմաքսեան Հմայեակ եպիսկոպոսն և Արսլանեան Արժ. Ներսէս վարդապետն իբրեւ առաջնորդական ընտրելի ներկայել Կարնոյ վիճակին համար։

ԳԻՈՐԳԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ

Մանուցեր էինք թէ Վեհ. Կաթողիկոսն Էջմիածնի ճեմարանին համար 12 աշակերտ ուղած է։ Կ'իմանանք թէ Ն. Վեհափառութիւն ինք որոշեր է վիճակներն ուստից մէկ մէկ աշակերտ պէտք է զրկուին։ Այս վիճակաց ցուցակը մեզ հաղորդուած լինելով, կը հրատարակենք։

Ակն, Ամասիա, Արաբկիր, Եդեսիա, Երզնկա, Մուշ, Սեբաստիա, Տիգրանակերտ, Տրապիզոն, Քարբերդ, Կիլիկիա և Ռումանիա։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱԿՈԲ ԷՖԷՆՏԻ ԱՇՐԳԵԱՆԻ

Բնիկ Կեսարացի հանգուցեալ Յակոբ էֆէնտի Աշրգեանի յուղարկաւորութիւնը կատարեցաւ երէկ ի Դատարգիւղ, փառաւոր հանդիսիւ։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրեալ լինելով պատարագել, թէև երէկչաթի իրիկունէ Դատարգիւղ գնացած և գիւղերը Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ անցուցած էր, սակայն հիւանդանալով, Ամեն. Խրիմեան Հայրիկ պատարագեց և նախագահեց յուղարկաւորութեան հանդիսին, շուրջն ունենալով Դեր. Նար-Պէյ, Իզմիրլեան, Սէֆերեան և Հմայեակ Սրբազանները, 12 վարդապետք և 40ի մօտ քահանայք։ Ժամը կէս աւարտելով պատարագն և հոգեհանգստեան պաշտօնն, յուղարկաւորութեան կարգն սկսաւ կատարուիլ։ Եգիպտոսի Առաջնորդ Դեր. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան խօսեցաւ դամբանականը, դրուատելով հանգուցեալն առ Ս. Աթոռն Երուսաղեմայ և Աղեքսանդրիոյ ու իւր ծննդավայր Թալաս գիւղին ըրած դրական նուէրներն և մաղթելով որ հանգուցեալն որդին՝ Պօղոս պէյ Աշրգեան՝ ինչպէս կը յայտնէ իւր բարեյիշատակ հօր նիւթապէս, յայտնէ նաեւ բարոյապէս, հետեւող լինելով հայրենական առաքինութեան։ Յետ եկեղեցական արարողութեան, կազմուեցաւ յուղարկաւոր թափորն որոյ առջեւէն կ'ընթանային Ս. Քրկչեան Որբանոցի 30 սանունք՝ ի ձեռին ունենալով հանգուցեալն դագաղին նուիրեալ եօթն գեղեցկահիւս ծաղկեայ խաչեր և պսակներ, որոց երկուքը՝ Կիլպէնկեան և հինգը՝ Մանուկեան ընտանեաց կողմէ։

Ս. Քրկչեան սանուց կը հետեւէին ոստիկանութեան զինուորներ, յետ որոց կուգար եկեղեցական դասն, ապա դագաղն, որոյ ծոպերը բռնած էին 12 պատուաւոր ազգայինք։

Դագաղն հանդիսիւ Պօղոս պէյ Աշրգեանի բնակարանին առջեւէն անցուելով, փոխադրուեցաւ ի Ս. Թագաւոր եկեղեցին, ուր պիտի մնայ մինչեւ այսօր, Աւստրիական շոգենաւով Յոպպէ տարուելու համար ուստից պիտի փոխադրուի յԵրուսաղէմ ի Վանս Ս. Յակոբեանց եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Աշրգեան ընտանեաց յատկացեալ դամբարանին մէջ։

Յուղարկաւորը որք Մախսուսէի յատուկ շոգենաւով մը Դատը գիւղ գնացած էին, դարձեալ մեւնոյն շոգենաւով կաւուրջ վերադարձան երէկ։

Հանգուցեալը ռուսական հպատակ լինելով, հանդիսին ներկայ էին նաեւ օտարազգի պատուաւոր անձինք եւ դագաղին առջեւէն, ոստիկանաց հետ կ'ընթանային հիւպատոսարան դիմանողներ։

ԵՐԵՎԱՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

Երեւափոխանական Նորոգ ընտրութեանց համար Ազգ. Ժողովոյ Մայր-Դիւանին կողմէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր մատուցեալ պաշտօնագրին վրայ, Ն. Սրբազնութիւն Եկեղեցական և Դաւառական Բ. Վիճակաւ դադարեալ, ինչպէս նաեւ զանազան պատճառներով պակասեալ եկեղեցական և դաւառական երեսփոխանաց տեղ, որոց թիւն 28 ի կը հասնի, ընդ փոյթ նորոգ ընտրութիւններ կատարելու հրահանգ յղեց թէ՝ եկեղեցական համագումար ժողովոցն և թէ Դաւառական Ընդ. Ժողովոց։

Ցուցակ՝ Բ. Էջմիածնայ դաշտեալ

Եկեղեցական Երեսփոխանաց

1. Տ. Խորէն Արքեպիսկ. Նար-Պէյ
2. Տ. Մատթէոս Եպիսկ Իզմիրլեան (այդէն հրաժարեալ)
3. Տ. Յովհաննէս Քհնյ. Մկրտեան
4. Տ. Գրիգոր Քհնյ. Աճէմեան

Զանազան պարծառներով պակասեալ

Եկեղեցական Երեսփոխան+

1. Տ. Արիստակէս Եպիսկ. Դերձակեան. (առաջնորդական պաշտօնեա)
2. Տ. Սահակ Քհնյ. Տ. Սարգսեան (վանահայրութեան պաշտօնեա)

——

Ցուցակ՝ Բ. Էջմիածնայ դաշտեալ

Գաւառական Երեսփոխանաց

1. Քրիստոփոր էֆ. Ղազարոսեան Պրուսա
2. Համբարձում » Ալամանեան Ամասիա
3. Յակոբ » Իւթիւճեան Երզնկա
4. Ռէթէոս » Պէրպէրեան Երզնկա
5. . . . . Բաբերդ
6. . . . . Մանճիլիք
7. . . . . Հասէն
8. . . . . Եւդոկիա

Զանազան պարծառներով պակասեալ

Գաւառական Երեսփոխան+

1. Բաբերդ. 2. Հալէպ-Այնթապ. 3. Ադիաման. 4. Խարբերդ. 5. Կեսարիա. 6. Ագրիանուպոլիս. 7. Հասէն. 8. Մանճիլիք. 9. Զմշկածագ. 10. Դարատիա. 11. Եւդոկիա. 12. Իզմիր. 13. Ակն. 14. Դարահիսար։

Պօղոս Աշրգեան կը փութայ իւր խորին չնորհակալութիւնն յայտնել ամեն անոնց որք ներկայ գտնուելով իւր ողբացեալ հօր յուղարկաւորութեան հանդիսին, իւրեանց ցաւակցութիւնն յայտնեցին իւր այս անդարմանելի կորստեան համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒՈՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՈՏԻՃԱՆՔԸ

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Իսկէնտէրունի մաքսատան տնօրէն Հագգը էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ադրիանուպոլսոյ մաքսատան տնօրէն Քեամիլ էֆէնտիի և Ամերիկեան Տրիպոլսոյ մաքսային տնօրէն Համտի էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կրէտէի հեռագրական գծերու ընդհանուր տընօրէն Պ. Արմոտէի։

——

Վեհ. Սուլթանը գնդապետի աստիճան չնորհեց թնդանօթաձիգ զօրաց տիպար վաշտին անանձագոյժ Մէհմէտ Էմին պէյի։

——

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒՈՒՆՆԵՐԸ

Պարսկ կառավարութիւնն Ա-ԽԽ-ԽԽ և Արէնիան ականակուռ պատուանշանը նուիրեց Մեծ-եպարքոս Բարձր. Քեամիլ փաշայի։

——

ՔՕՊՈՒՐԿԻ ԻՇԽԱՆՆ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Այլ եւս տարակոյս չիկայ թէ, Քօպուրկի Ֆէրտինանտ իշխանն՝ առանց սպասելու Տէրութեանց միաձայն հաւանութեան՝ Պուլկարիա կուգայ։ Ն. Բարձրութիւն երեքշաբթի գիշեր մեկնած է Վիէննայէն, բազմաթիւ հետեւորդներով, եւ այս առաւօտ Ռուսճուք կը հասնի։ Պուլկարիոյ արտաքին գործոց Նախարար Պ. Նաչէվիչ որոյ Օրսովա ուղեւորիլը ծանոյց Հավասի հեռագիր մը, Նախընթաց իրիկուն անտի մեկներ է ի Լոմ-Բալանգա, որ Դանուբի Պուլկարական եզերաց վրայ կը գտնուի։ Փիլիպէի քաղաքապետը Սոֆիայէն հրաման ստացեր է հարկ եղած պատրաստութիւնները տեսնել արժանավայել ընդունելութիւն մ'ընելու համար Քօպուրկի իշխանին որ Դրնովայէն անցնելով Փիլիպէ պիտի երթայ եւ անդ երկու երեք օր մնալէ յետոյ, Սոֆիա պիտի ուղեւորի։ Սոպրանիէի անդամք եւս հրաւիրուած էն յառաջիկայ շաբաթ օր Դրնովա գտնուիլ իշխանն ընդունելու համար։ Փիլիպէի պաշտօնական ակմբոց մէջ այն կարծիքը կը տիրէ եղեր թէ իշխանը Պուլկարիա կ'երթայ հաւանութեամբ Անգլիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ եւ թէ Խնամակալութիւնն յոյսը դրած է գերիշխան պետութեան լուն հաւանութեանը վրայ։

Բ. Դուռն հեռագրաւ տեղեկութիւն հարցուցած լինելով Սոֆիայի օսմանեան պատուիրակին, ի մասին Քօպուրկի իշխանի ժամանման, Բիրամպէյ պատասխանած է թէ Պուլկարը մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն այդ ընդունելութեան համար, եւայլն։

—Վիէննայի օսմ. դեսպան Սատուլլահ փաշա անցեալ չորեքշաբթի օր թողլով իւր ամարանոցն որ յՕպէր-Սանդրէ-Վէյդ, Վիէննա գնացեր եւ երկար տեսակցութիւն մուտեցեր է Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Գաֆնոքի կոմսին հետ՝ խնդրելով որ իւր բոլոր ազդեցութիւնն ի գործ դնէ համոզելու համար իշխանն որ առաջարանօք որոշում մը չիտայ։

—Պերլինէ կէս-պաշտօնական աղբիւրէ առնուած լրոց նայելով, բացորոշ կերպով յայտարարուեր է Քօպուրկի իշխանին որ եթէ ինքնաբերաբար որոշում մը տայ, այլ եւս պէտք չէ ո՛չ մէկ տերութեան աջակցութեան վրայ յոյս դնէ, մանաւանդ Դերմանիոյ վրայ բնաւին։ Թէ ինչ որ գործէ առանց կանխաւ համաձայնելու Պերլինի Դաշնագիրն ստորագրող տերութեանց հետ, իւր հաշուոյն պիտի գործէ։

—Կայս. կառավարութիւնը վերջին օրերս որոշած էր արտասովոր պատուիրակ մը ղրկել ի Սոֆիա, յատուկ պաշտօնով մը։ տակաւին յայտնի չէ թէ որո՞ւ պիտի յանձնուի այս պաշտօնն և նոյն իսկ՝ թէ արդեօք այս որոշման գործադրութեան պէտք պիտի մնա՞ յ, այժմ որ Քօպուրկի իշխանը Պուլկարիա ուղեւորեցաւ։

——

ՔՐԷԴՈՆԻ

Շաբթուս մէջ Հռոմէն մայրաքաղաքս եկած է բարձրաստիճան եկեղեցական մը, Դերապատուոյ Քրէդոնի, որուն կը վերագրուի Պապին կողմէ քննչական կարեւոր պաշտօն մը, հայհռովմէական հասարակութեան ընթացքին վրայ, վերաբերմամբ ընդհանուր վարչական ուղղութեան, և ի մասնաւորի Հասունեանց և Հակահասունեանց միութեան խնդրոյն, զոր, ինչպէս գիտեն ընթերցողք, Ազարեան Սրբազան կարող չէր եղած ի գլուխ հանել, և կը կարծուի թէ Պապն նոր իշխանութիւններ խնդրած էր՝ դադարումս տալու համար Հակահասունեանց պահանջներուն։

——

ՊԱՌՈՆ ՀԻՐՇ

Կայս. Կառավարութեան և Պառոն Հիրշի միջեւ եղած հաշուական խնդրոյն կարգադրման համար առաջնոյն կողմէ վերջնական կերպի. իրաւարար կարգուած են Պեռական Խորհրդոյ նախագահ Բարձ. Արիֆի փաշա և Դատական Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Վահան էֆէնտի։ Պառոն Հիրշ եւս իւր իրաւարարները կարգած լինելով բանակցութիւնը պիտի սկսին ի մօտոյ։

—Մանուցեցաւ թէ արեւելեան երկաթուղեաց շահագործման ընկերութիւնը կ'ընդդիմանայ որ երկաթուղեաց միացման գծերու շահագործումը զայնս չնոյնող ընկերութեան յանձնուի։ Այս լուր ստոյգ էր և ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, Պառոն Հիրշ օգոստոս 4 (Ն. Տ.) թուական նամակաւ մը յանձնարարած է իւր Կ. Պոլսոյ ներկայացուցչին՝ ազդու բողոքագիր մը ուղղել առ Զիհնի փաշա, յայտնելով որ եթէ յիշեալ գծերու շահագործումն արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան չյանձնուի, այս բան բռնաբարում մը պիտի նկատուի 1872ի պայմանագրոյն։

——

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

(Պաշտօնական Ազդ)

Յուլիս 19/31 էն յետոյ Նաբօլիէն մեկնող շոգենաւուց համար հաստատեալ քարանտինան տասն աւուր որոշուած է և պիտի պահուի Քլազոմէնի, Պէրութի, Ամիրիկեան Տրիպոլսոյ և Փաշա-Լիմանի մաքրանոցաց միոյն մէջ։ Նոյն քարանտինան հաստատուած է նաեւ այն նաւուց համար որք օգոստ. 8էն (Ն. Տ.) յետոյ մեկնած են մէկ կողմէ Մանֆրէտոնիայի և Քօրֆոնէի և միւս կողմէ Բիձոյի և Կաէլէի միջեւ գրոնուած ծովեզերքներէն։ Քօրֆոնէի և Բիձօյի միջեւ գտնուած նաւահանգիստներէն մեկնող շոգենաւք ըստ առաջնոյն տասնօրեայ քարանտինայի ենթարկուած կը մնան։

Երէկ Նախարարաց խորհրդոյ ցրուելէն յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարն երկարօրէն խորհրդակցեցան ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ։

— Մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպան Պ. տր Բատովիձ, որ այս պահուս Կայզէրն կը գտնուի, Վիլհէլմ կայսեր ներկայացեր է։

—Պեռական Խորհրդոյ Նախագահ Բարձր. Արիֆի փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած լինելով երէկ իւր պաշտօնատեղն գնաց։

—Անգլիական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Տուկլաս Ֆան երէկ Ազրբսանդրիա ուղեւորեցաւ։

—Նախիջի կիսաբաժնին հրամանատար Մերլիվա Ապտուլլահ փաշա Սելանիկի զորաբաժնին 39րդ կիսաբաժնին հրամանատար անուանեցաւ։

—Զմիւռնիոյ գերմանական հիւպատոս Տոքդէօռ Բարնսպաք Նոյն պաշտօնով այլուր փոխադրեցաւ և նոր յայտարարեց Պ. Սգէնեօն՝ որոյ պաշտօնը վաւերացաւ Բ. Դրան կողմէ։

—Երէկ Եէմէնէն մայրաքաղաքս ժամանեց սպայակոյտի մէջլիս Էօմէր Բիւշրի փաշա։

—Արքունի խաղախորդարանի համար բան-երեք հատ մեքենաներ բերուեցան Դերմանիայէն։

—Եղեռնադատ ատեանն երեք տարուոյ շրջթայական աշխատութեան դատապարտեց Երզնկացի Էմին անուն թուրք երիտասարդ մը որ Սարաճխանէի մթերանոցէն պղինձ գողցած էր։

—Կայս. գործարանաց վերատեսուչ Ապտուլլահ էֆէնտիի երեսուն երկու տարեկան որդին, Սաֆէտտին պէյ, որ տարիէ մ'իվեր անկողնոյ կը ծառայէր, մեռաւ։

—Կայս. կառավարութիւնն որոշած է արգելուլ վաճառումն այն Բրօշիւրներու որք արտօնեալ չեն իւր կողմէ։

—Քաղաքապետութեան եւ բժշկական վարժարանի վերատեսչութեան միջեւ կատարուած բանակցութեան մը համաձայն որոշուեր է գրաւել խառն ձէթերն եւ սոյն որոշման գործադրութիւնն հրամայել ամեն կողմ։ Արտաքին գործոց Նախարարութիւնն եւս հաղորդեր է զայս որոշում բոլոր դեսպանատանց ի գիտութիւն օտարահրապարակ վաճառականաց։

—Կայս. կառավարութեան կողմէ Քրիւբի զինագործարանին յանձնարարեալ թնդանօթարձակ մեքենայի մը շինութիւնն աւարտած լինելով, Կ. Պոլիս պիտի բերուի այն և Թօփհանէի հրապարակին վրայ պիտի զետեղուի։

—Եէմէնի կուսակալ Ազիզ փաշա հեռագիր մ'ուղղելով ի կայս. պալատն ծանուցած է թէ նահանգին այլ և այլ կողմերէն կանոնով 2000 ուխտաւորք Մէքէ ուղղորդեր են Ատրամուտի ճամբով։ Կուսակալը, զինուորական հրամանատարն և նուագածուաց խումբ մը անանց ուղեկցեր են քաղաքէն դուրս բաւական ճամբայ տեղ։

—Ֆրանսական Վէրոն զրահաւորն, որոյ Մէչմիրկի նահանգիստը ժամանումը ծանուցինք, ունի 500 նաւաստի և 11 թնդանօթ։ Միջերկրականի ֆըրանսական նաւատորմի հրամանատար դեր-ծովակալ Օրլի, որ զրահաւորին մէջ կը գտնուի, ցամաք եղնելով այցելութիւն տուեր է կուսակալին որ նոյն օրն իսկ փոխադարձ այցելութեան գընացեր է նա։

—Նեսլոր-ի Թեսաղիոյ Թղթակցն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այդ գաւառին մէջ երկրագործութեան ծաւալման վրայ։ «Գոհացուցիչ լուրեր կառնումք երկրագործութեան ծաւալման վրայի Թեսաղիա։ Խրիսդաքի էֆէնտի Զօղրաֆօսի հողերուն մէջ փորձեր կատարուեցան 14 տեսակ ճակնդեղերու եւ անոնցմէ երեք չաքարին վրայ։ Այս փորձեր յաջող արդիւնք տուին։ Այդ զանազան տեսակ ճակնդեղք Եւրոպայէն բերուած էին եւ անոնց մշակութիւնն յայտնի ելաւ Թեսաղիոյ բարեբեր հողին վրայ։ Նմանապէս կատարելապէս յաջողեցաւ բրինձի մշակութիւնն որ առաւ հունձք կը խոստանայ։ Խրիսդաքի էֆէնտիի փեսայ Պ. Լէօնիտաս Տէլիճօրճ կը հսկէ այդ երկրագործական աշխատութեանց։ Այս նախափորձի համար եղած միջոցներն ձեռք առած է որպէս զի յառաջիկայ սեպտեմբերի սկիզբէն օրական 15 օրա մեն յանձնուի Պալատու հրէական հիւանդանոցին որոյ վարչութեան նախագահն է ինք։

—Նիկոմիդիայէն կը գրեն մեզ թէ կառավարիչ Սէլիմ Սրրի փաշա վերջին օրերս գիշեր մը՝ ծպտեալ, քաղաքին չուրջն շրջելով, իբր թէ գողերը կամ անոնց մեղսակիցները ձերբակալելու նպատակաւ, յարձակեր է ամեն անոց վրայ որք նորա գէմն ելնելու դիտաւորութիւնը կունենային և կամ օգին տաքութեան պատճառաւ իրենց խանութին դուրսի կողմը կը պառկէին։ Գիշերապահք եւս այս յարձակման ենթակայ եղեր են։ Առաւօտեան դէմ կառավարիչը բանտարկել տուեր է գիշերն իւր դէմ ելնող 35 անձինքը։ Մինչեւ որ լիակատար տեղեկութիւնք հասնին այս մասին, չենք ուզեր հաւատ ընծայել այս լուրի ստուգութեան այնքա՛ն անհաւանական կը թուի մեզ։ (Մ. Օրիէնթալ)

—Մեծ-Եպարքոսի թարգման Վէքիլ էֆէնտի որ ժամանակէ մ'ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած լինելով, իւր պաշտօնատեղին կերթայ այսօր։

—Բէսէնտրէյէն Թէյէրի ուղղեալ նամակ մը կը պատմէ թէ տեղւոյն Իտարէի Ժողովոյ նախագահ Բեանի պէյ գրաւած է Բիքիսն անուն անձի մը բոլոր թուղթերն։ Այդ գրութեանց մէջ այնպիսի տեղեկութիւնք կան եղեր որք ծանր պատասխանատուութեան ներքեւ կը ձգեն թէ Պ. Բիքիսն և թէ՝ այդ գրութեանց տէրերը։

Նամակագիրն յոյս կը յայտնէ թէ կայս. կառավարութիւնը պիտի գնահատէ Բեանի ազգի այս ծառայութիւնն ըստ արժանի։ Պ. Բիքիսնի խնդիրը կարեւորութիւն ունի։

—Ոստիկանութիւնն երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորեց քսան և եօթն չարագործներ։

—Պոլսոյ Բիւշիւք Բազարի կողմն երեք թուրք պատանիներ ծովը մտած էին առաւօտ օրը, երբ ալիքները հեռուն մղեցին զանոնք, պատանիք սկսան աղաղակել և մտերէն օգնութեան հասնելով երկուքն ազատեցին իսկ պատանեաց մին խեղդուեցաւ։

—Թ-ուէթի ուղղեալ նամակ մը կը պատմէ թէ Սամսթիոյ ոստիկանութիւնը տեղեկանալով որ Եօրկի անուն մարդ մը գնչուներու ձեռամբ մոլախնդի սերմ հաւաքել կուտայ և կը վաճառէ արմտեաց վաճառականի մը, անմիջապէս Եօրկի տունը կոխեր և 15 պարկ մոլախնդի սերմ գրաւեր և իրողութիւնը ծանուցեր է ոստիկանութեան բժշկայ։ Սոքա նկատելով որ մոլախնդի, իբր թունաւոր դեղ, արգիլուած է պարզ անհատներու ձեռաք վաճառել, նկատելով որ նորա սերմն, որ թէ՛ ձեւով և թէ ծաւալով անիսոնի սերմին կը նմանի եթէ այս վերջինն հետ խառնուելով վաճառուի, շատ մը թունաւորմանց պատճառ կը լինի և նկատելով որ մոլախնդի սերմին վաճառումը կը նշանակէ հանրային վնասուց մէջ անձնական շահն որոնել և անուղղակի կերպիւ իրեւ թունաւորիչ նկատուիլ, տեղեկագիր մը տուեր և այս խնդիրն ընդհանուր դատախազութեան յանձնելու պէտքն զգացուցեր է։

ԱԶԴ

Ստորագրեալքս կ'ազդարարեմք առ ի զգուշութիւն մեր յարգոյ յաճախորդաց թէ, մեր տան մէջ հաւաքչի պաշտօն վարող Բօլ (Պօղոս) Դալէմբեար անուն անձը, վստահութեան գործում գործած լինելով՝ թուականէս սկսեալ իւր պաշտօնէն դադրած է։

Գործակատարք Նորտ Տայչէ և Տրէզտ ապահովագրական ընկերութեանց։

ՇԻՆՏԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. Պոլիս 29/16 Օգոստ. 1887

1051

Ղ. Փ. ՁՈԲՈՒՐԵԱՆ

9 Դալաթիա Քօմիսիօն խանին դիմացը 9

Համպուրգի 292 դրդ. երրորդ կարգի վիճակահանութիւնը քաշուած ու դրամատուէնէս ծախուած ու չահուած թիւերը հետեւեալներն ըլլալով ներկայացնողաց կը վճարուին անմիջապէս ըստ պաշտօնական ցուցակաց։

Թիւ.

15019	16605	18051	18463	28615
35723	35749	36099	36189	36191
36226	36295	36297	37363	40810
40962	42577	42593	55368	67213
80040	80056	80072	80075	85108
		85157		

4 դրդ կարգի վիճակահանութիւնը յառաջիկայ օգոստոս 12/24 ու 13/25 ին տեղի պիտի ունենան, նորէն մանակցիլ ուզողաց ամբողջ լոզի մը (իսկական Գինը 4, կէսինը 2, քառորդինը 1 ու 1/8 ինը կէս ոսկի են մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Դպատասխան Ղալաթիա Քօմիսիօն խանին դիմացը թիւ 9։

Ղ. Փ. ՁՈԲՈՒՐԵԱՆ

974 2—2

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՃԱՌՆՈՅ ՀԱՂԱՍ

Լոմ Բալանքա, 9 օգոստոս

Նախարարապետ Պ. Սդոյլով, որ այստեղ կը գտնուի ընդ առաջ երթալու համար Քոպուրկի իշխանին, այսօր հեռագրաւ հրաւիրեց Սոֆրանկէյին անդամներն յառաջիկայ շաբաթ օր, օգոստոս 13 ին, Դրնովա գտնուիլ, ուր Քոպուրկի իշխանը կ'սպասուի նոյն օր։

Խնամակալք այս երեկոյ ատ կ'սպասուին Ռուսճուքէն։

Վիէննա, 9 օգոստոս

Քոպուրկի իշխանին մեկնումն ի Պուլկարիա ճամբող տպաւորութիւն մ'ըրաւ ի Վիէննա։

Լոմ-Բալանքա, 10 օգոստոս

Խնամակալք երէկ իրիկուն ատ հասան Ալեքսանդր զրօսանաւով։ Նախարարապետ Պ. Սդոյլով եւ միւս նախարարք զրօսանաւն երթելով, Ալեքսանդր շարունակեց Դանուբն ի վեր երթալ դէպի Վիտին։

Կը հաստատեն թէ Քոպուրկի իշխանն, ընկերակցութեամբ Պ. Նաչէվիչի, ուրբաթ առաւօտ կանուխ պիտի հասնի ի Դուրնօ-Սէվերինս։

Պուքրէշ, 10 օգոստոս

Զրոյց կը պտրտի թէ Քոպուրկի իշխանը Պուքրէշի ճամբով Պուլկարիա պիտի երթայ, որովհետեւ պուլկար գաղթականները դաւադրութիւն մը սարքեր են ընդդէմ իշխանին այն պահուն ուր Դուրնօ-Սէվերինս հասնի։

Հռոմ, 9 օգոստոս

Քոլերան կը տարածուի Նարոլիի նահանգին մէջ։

ԱԺԱՆՍ ՌԻԻԴԷՐ

Լոնտոն, 9 օգոստ.

Երեսփոխանաց բաշխուած նոր Կապույտ Տետրակը կը պարունակէ անցեալ յուլիս 17ին Լորտ Սալզպրիի կողմէ առ Սըր Ռ. Հուսդ ուղղեալ նամակի մը պատճէնը։ Լորտ Սալզպրի այս նամակաւ կ'ըսէ թէ Բիւսդէմ փաշա հեռագիր մը հաղորդած էր իրեն ծանուցանող թէ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ սպառնալիքներն, որք Եւրոպական Թուրքիոյ ղեկաւարութիւնն ունէին, արգելք եղան Թուրքիոյ վաւերացնել Եգիպտական պայմանագիրն։ Ասոր վրայ Բիւսդէմ փաշա կ'առաջարկէ նոր հրահանգ մը ղրկել առ Սըր Ռ. Հուսդ, որպէս զի բանակցի ի մասին փոփոխութեան պայմանագրոյն այն յօդուածոց որոց հակառակ են Ֆրանսա և Ռուսիա, Լորտ Սալզպրի կը յայտարարէ թէ այժմ հարկ է որ գրաւումն երկարաձգուի մինչեւ որ Անգլիա համոզուի թէ եգիպտական կառավարութիւնը բաւական զօրաւոր է դիմադրելու համար ներքին և արտաքին վտանգաց, որոց դէմ անգլիական կառավարութիւնն ուզած էր պաշտպանել զեգիպտոս՝ Պայմանագրոյն միջոցաւ։ Անգլիա չանացած էր ըստ կարելւոյն նուազեցնել գրաւման տեւողութիւնը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱՂԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 30 յուլիս

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՎՈՒՈՅ

3 ամիս Լոնտոնի վրայ (պանքայի)		111 3/8
3 » » » (վճռական)		111 1/4
3 » Բարիզի » (պանքայի)		22 70
3 » » » (վճռական)		22 77 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.	Դ Սէրի	15 25
Գոգրայիկ գոցուելէն վերջը	»	15 25
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուս	»	15 26
Բարձրագոյն գին	»	15 27
Նուազագոյն »	»	15 26
Կէս օրին	»	15 27

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱՆԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	37 15
Այս առաւօտ	37 15
Կէս օր	37 15

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Փոխանութիւն 1858)	A	Սէրի	22
» 1862)			
» 1860)			
» 1863)	B	»	14 10
» 1872)			
» 1865)			
» 1869)	C	»	0· 15 26
» 1873)			

ԻՆԻՖԻԼԷ Նգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուելէն (Գ. կ.)...)	
Այս առաւօտ բացուելէն	գործ չիկայ
Կէս օրին .....)	

ԲԱՖՆԵՏՈՒՄՈՒԹ

Լոսիէթէ ֆէնէրալ.....	Ամբ. Լ.	3 38
Քրէտի ֆէնէրալ.....	Գ. կ.... Օսմ. »	6 28
Պանք տը Ֆոնս	»	6
Սոս. Շանմ է վալէօր.....	» »	3 27
Թրամուէյ.....	»	» 315
Բուսմէյի երկաթուղի	Ֆր.	32 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
ԲանՆեթանուղթ Լաւրիօմի	»	85

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	... 100
20 Ֆրանքնոց	»	... 88 5
Անգլիական ոսկի	»	... 111 20
Բօլ Իմպերիալ	»	... 90 32
Ֆրիմից	»	... 51 20
Ռուպլի թղթադրամ	»	... 40 12
» արծաթ	»	... 75
Ֆիորին	»	... — —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	... 108 8
Վ ենոց	»	... 102 35
Հինգնոց	»	... 102 35
Մէճիտիէ	»	... 98
Թասֆիրէ	»	... 16

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 10 օգոստոս, Ժամ 5 վայր. 15 երկկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ			101 9/16
Օսմ. »	Սէրի Դ.	բացուելէն	14 1/8
» »	»	գոցուելէն	14 1/16
» »	»	Ա.	21
» »	»	Բ.	14 1/4
» »	»	Գ.	14
Օթոման 1871			74
Փոխառութիւն 1877			86
Պանք Օթոման			9 1/2
Ռուսական փոխառ. 1873			94 3/8
Եգիպտական միաչեալ (ինիֆիֆէ)			74
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)			97 3/4
Տայրա Ֆանիէ			70 1/2
Տօսմանիայ (փոխառ. Բոշիլտ)			94 3/4
Հունգարական պարտամուրհակ 4 0/0			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 45

Վիէննա, 10 օգոստոս, Ժամ 4 երկկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 40
Օսմանեան երկաթուղի	15 80

Բարիզ, 10 օգոստոս, Ժամ 3 վայր. 45 երկկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0		108 22 1/2
» » 3 0/0		81 35
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.	բացուելէն	14 17 1/2
» »

ՈՃՔ, ԵՍՏԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԱՌԱՆՔ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Աշխատասիրեց
Ց. Թ. ՀԻՆՏԼԵԱՆ

Սոյն օգտակար երկին երկրորդ տետրն եւս հրատարակուած է։ Կը պարունակէ ֆրանսերէն լեզուին բոլոր ոճերն եւ մասնաւոր գիտելիքներն, հանդերձ օրինակներով եւ մեկնութեամբք։ Կրնայ շատ օգտակար լինիլ ամեն անոնց որք ֆրանսերէնի նրբութիւնները կ'ուզեն ուսնիլ։ Գինն է 2 ղրուշ։

1052 1—4

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՍԱՄՍՈՆ, 6 յուլիս

Տեղւոյս հրապարակին վրայ նմանը գրեթէ չի տեսնուած հանդարտութիւն մը—չըսեմ անգործութիւն— կը տիրէ։ Ինչպէս յայտնի է բաղմաց, տեղւոյս գլխաւոր արտադրութիւնն է ծխախոտ, որու փակութիւն % 40-ն։ Եւ մնացած է այս տարի, երկրագործ ժողովրդեան Ռէժիի վարչութեան հետ ունեցած անհամաձայնութեանց պատճառաւ։ Այս անգործութեան գլխաւոր պատճառներէն մին է նաեւ՝ ներսերն տիրած երաշտութեան պատճառաւ ցորենի հնձոց այս տարւոյ նուազութիւնն։ քանզի արտադրող վայրերն՝ տեղական ըստ մասնաւոր բաւական քանակութեամբ ցորեան վար դնելէ յետոյ, արտասերմը համար շատ քիչ մաս մը կրցած են աւելցնել։ Նոյն պատճառաւ Մեբատոյ պլիւրն ալ՝ որ կը բերնայ Օտեսայինին հետ մրցել եւ որ սակից առաջ Սամսոնի ճանապարհաւ ի Պոլիս և այլուր կը ղրկուէր մեծ քանակութեամբ, քաղաքիս հրապարակէն բոլորովին քաշուած է, զի ինչպէս կը հաւատուն, այս տարուան արտադրութիւնն տեղական պիտոյից հազիւ կը բաւէ։

—Ճանիկի նահանգին դաւառակներէն յիւնեա եւ չրջակայքն, Կիւրմի հրոսախմբոց կողմէ հարատաւորութիւններ կը գործուէին։ Բայց շնորհիւ նահանգիս նորընտիր կառավարիչ Վսեմ Թէվֆիգ փաշայի ջանից և հոգածութեան, ապահովութիւնն բոլորովին վերահաստատուած է այժմ այդ տեղերն։

—Յունիս 23 հինգշաբթի օրն, Զարշամբայի ճանապարհաւ քաղաքս ժամանեց դաւառիս (Տրապիզոն) կուսակալ Վսեմափայլ Սուրուրի էֆէնտի։ Բարձրատիճան պաշտօնեայք և պատուաւոր քաղաքացիք՝ քաղաքիս բաւական հեռի ընդ առաջ ելին Ն. Վսեմութեան։ Ամեն ազգի վարժարանաց ուսանողք՝ իրենց ուսուցչաց առաջնորդութեամբ, երգերով դիմաւորեցին զն. Վսեմութիւնն, որ՝ ի մի բան, արժանապատիւ պատուով ընդունուեցաւ քաղաքիս հասարակութեան կողմանէ։ Վսեմափայլ կուսակալն, որ քաղաքապետութեան նախագահ Ահմէտ էֆի բնակարանն օթեւանած է, հետեւեալ օրն ընդունեց տեղւոյս առաջնորդական փոխանորդ Ս. Հայրն որ կէս ժամու չափ Ն. Վսեմութեան հետ տեսակցելու պատիւն ունեցաւ։ Վսեմ. կուսակալը քաղաքիս տարեւոր մեկնած չէ։

—Մայիսէն սկսեալ ձեռնարկուած է նահանգիս խնուդեաց նորոգման եւ նոր ուղիներու բացման գործողութեանց։ Գոլոլեան Մեծ. Մրկան էֆ.՝ որ հազիւ երեք ամսոյ չափ առաջ նահանգիս խնուդեաց և կամրջոց երկրաչափ անուանուած է, իւր պաշտօնավարութեան սոյն կարճ մէջտեղի մէջ ըստ բաւականին պակաց արդէն այն ակնկալութիւններն զոր Ճանիկի նահանգին ժողովուրդն իրաւամբ կ'ունկալէր իւր փորձեալ գործունէութենէն ու տաղանդէն։

—Քաղաքիս կառավարական պաշտօնատունն ասոր երեք տարուց չափ առաջ հրոյ ճարակ եղած լինելով, տեղւոյս պաշտօնական մարմինք՝ բաց ի քաղաքապետութենէն որ մասնաւոր պաշտօնատուն ունի, անտի ցայսր ասա ու անդ վարձու բռնուած յարկերու մէջ ցրուեալ են։ Այժմ ձեռնարկուած է վերաշինել հիկիթալ պաշտօնատունն որոյ յատակագիծն արդէն պատրաստուած է, և գործն կը յուսացուի թէ քիչ ատենէն գլուխ կ'ելնէ։

—Բաւական ազգային կացութիւնն ըստ բաւականին գոհացուցիչ է։ Հազարի չափ հայք կան ի Սամսոն, և ասոնց մեծագոյն մասն Փոքր Ասիոյ այլ եւ այլ կողմերէն գաղթած է։ Սամսոնի հայն՝ թէեւ զուրկ կեդրոնէն խնամքներէն, բայց իւր ազգասիրական ու յառաջդիմասիրական ոգւոյն շնորհիւ, կրցած է ինքնօգնութեամբ հոգալ իւր ամեն ազգ. պէտքերն։ Թաղ. Խորհուրդն ու վարժարանի Հոգաբարձութիւնն՝ որ ձեռնհաս եւ արժանաւոր անձերէ կազմուած են, ազգասիրական ջանիւք եւ անձնուէր զոհողութեամբ կ'աշխատին եկեղեցւոյ եւ վարժարանի բարեկարգութեան համար։ Ժողովուրդն ալ ոչ նուազ ազգասիրութեամբ ու անձնուիրութեամբ կ'աջակցի պաշտօնական մարմնոյ ջանիցն եւ նիւթապէս ու բարոյապէս կը քաջալերէ ամեն յառաջդիմական ձեռնարկ։ Ատանօր ազգն իւր տրամադրութեան տակ անշարժ տուգուածներ չունի, սակայն ազգային ամեն անհատ ըստ չափու իւր կարողութեան մասնակցելով ազգային հանգանակութեանց, տեղւոյս վարժարանը միշտ բարեկարգ վիճակ մ'ունեցած է։ Սամսոնի հայ հասարակութիւնն՝ իւր թուոյն և ուրիշ տեղերու ազգայնոց բաղդատմամբ, ազգասիրական նշանակելի գործ մը գործած է՝ անցեալ տարի ի հիմանց կառուցանելով նոր վարժարան մը, որ ամենագեղեցիկ դիրքի մը վրայ հիմնուած է և առողջապահական ամեն պայմաններն ունի։ Վարժարանն երկու յարկերու բաժնուած է, մին՝ աշակերտաց և միւսն՝ աշակերտուհեաց համար, Շուրջ 130 երկսեռ ուսանողք կը յաճախեն հոն, ուր երեք ձեռնհաս ուսուցչաց ձեռամբ կ'ուսնին՝ բացի մայրենի լեզուէ ու գրականութենէն, թուքերէն, ֆրանսերէն, ուսողութիւն, տոմարակալութիւն, պատմութիւն և աշխարհագրութիւն։ Աշակերտուհիք յանձնուած են ձեռնհաս դատարկուհւոյ մը խնամքոյ, որ և կ'ուսուցանէ ձեռագործ, յորմէ 150-ի չափ ընտիր կտորներ պատրաստուած են տասնամեայ սուղ միջոցի մը մէջ և մտերս ի նպաստ վարժարանին վիճակահանութեան պիտի դրուին։ Ընդհանուր հարցաքննութիւնք պիտի սկսին ամսոյս 10 ուրբաթ օրն եւ պիտի տեւեն երեք օր։

—Քանի մ'օրէ ի վեր քաղաքս կը գրտնուի Ամասիոյ Հռոմէական Հայոց առաջնորդ Աշճեան Գերապատուն։ Այսօր մինչ սկսած էի ի գիր առնուլ նեւ կայս, հետեւեալ մանրամասնութիւնքն հաղորդուեցան ինձ Ն. Սրբութեան սոյն ուղեւորութեան շարժառիթ եղող դիպաց մասին, զոր խընդրուեցաւ յինէն մամլոյ միջոցաւ Պարարքաքանի ուշադրութեան ներկայել։

Մարզուանու Ս. Աստուածածնայ վանուց միաբաններէն Շատարեւեան Յակոբ վարդապետ Թուսանէս երկուքը ու կէս տարուոյ չափ առաջ քաղաքս կուգայ, աստի ի Տրապիզոն երթալով՝ հոն հռոմէականութիւն ընդունելու համար։ սակայն յանժամ քաղաքիս ազգայիններէն ոմանք կը յաջողին համոզել յիշեալ հոգեւորական վարդապետն որ ետ կենայ իւր սոյն դիտաւորութենէն և նոյն ետ ի Մարզուան կը դառնայ։ Իսկ այժմ իւր գործած մի նոր գործին արժանաւոր պատժէն զերծանելու յուսով, կը դիմէ Աշճեան Գերապատուն որ կ'որդեգրէ զայն ի գիրկս Հռոմայ եկեղեցւոյն եւ պէտք եղած նիւթական օժանդակութիւնը կ'ընձեռէ նմա։ Եւ ըստ որում յԱմասիա փրանսերէն հեռագիր չընդունուիր, Գեր. Աշճեան չի ձանձրանար գալ մինչեւ Սամսոն և հեռագրել առ որանկ է, որպէս զի Շատարեւեանի ի գիրկս Հռոմայ դարձի մասին պէտք եղած ծանուցում գործածելու համար որոշ գումար մը ղրկուի իրեն։

Այգգօրուա լրագրդդ կը թողում այս մասին պէտք եղած խորհրդածութիւններն ընել, և ես կը բաւականամ միայն հարցընելով թէ՝ պարտազանց ու պատժապատ կրօնաւոր մը կարող է արդեօք կրօնափոխութեամբ ազատել ազգ. իշխանութեան ձեռքէն։

Ա. Գ.

ՄԿՐՏԻՉ ԷՄԻՆ

Գ.

Առաւօտեան խորհրդաւոր և վհատաւառ հանդէսին յաջորդեց ոչ նուազ ճոխ ու շքեղ երեկոյթ, ուր վերջին անգամ մ'ևս Էմին շրջապատեալ իւր համակրողներէն պիտի վայելէր նոցա սրտագեղ արտայայտութիւններն։ Երեկոյեան եւր. ժամ 6ին սկսան ժողովիլ Էմինի զմայլողներն և հիւրերն Էդոդոյի չքեղազարդ դահլիճի մէջ։ Երբ արդէն ներկայից թիւն հասած էր 50ի, Յոբելիական Մասնախումբը խնդրեց Սերեբրիակովէն—Էմինի վաղեմի բարեկամէն—որ երթայ ճաշի հրաւիրէ զմ. Էմին։

Յոբելիարը թէեւ բաւական յուզուած և վրդովուած կրած էր առաւօտեան հանդէսի ժամանակ, այնուամենայնիւ աչխոյժ էր և զուարթութիւն կը փայլէր դէմքին վրայ։ Սեղանի վրայ պատուաւոր տեղը կը գրաւէր Յոբելեարն և Նորա շրջապատը նստած էին մեծայարգ հիւրեր, համալսարանի որնորդներ, պրոֆէսորներ, ընկերութեանց պատգամաւորներ, բարեկամներ, Մոսկուայի հայ հասարակութեան բազմաթիւ ներկայացուցիչներ և Նորա նախկին աշակերտներէն շատեր։

Լազարեան ճեմարանի տեսուչ Պ. Քանանով առաջին բաժակն առաջարկեց Էմինի կենաց։ Կենաց այդ բաժակն ընդունուեցաւ մեծ խանդավառութեամբ և բուռն ու երկարատեւ կեչցէներով։ Ամենքն շտապեցին մի անգամ ևս շնորհաւորել Յոբելեարն և ցանկալ նմա առողջութիւն և երկար կեանք։

Առաջին բանախօսութիւնն արտասանեց Գ. Խալաթեան, Էմինի աշակերտն և յաջորդը Լազարեան ճեմարանի մէջ։

Գերապարգ Նիկիտա Օսիպովիչ։ այսօր երկիցս կը ժողովինք Ձեր շուրջը մի անգամ եւս շնորհաւորելու Ձեր յիսնամեայ անդին գործունէութեան հանդէսն։ Ես իբր Ձեր մերձաւորագոյն աշակերտն, եւ յաջորդն հայկական գրականութեան ամենամի վրայ, քաղցր պարտականութիւն կ'զգամ ողջունել Ձեզ, Ձեզ որ հանդիսացաք անվեհեր գիտնական այնպէս անխոնջ եւ այնչափ արգասաւոր կերպիւ ծառայելով ի նպաստ գիտութեան։ Սակայն առաւօտեան հանդէսի ժամանակ բոլոր ըստ ամենայնի և կարգաւորածներէ յետոյ կը վախնամ յոգնեցնել Ձեզ, ուստի կը բաւականամ իմ խընդրով որ կը վերաբերի Ձեր գործունէութեան լոկ մի ճիւղին, կարի օգտաւէտ և նշանաւոր։

Գիտական գործունէութեան յիսնամեակ։ Սակայն յիրաւի ինչ առիթ կար Յոբելեանի, ինչ առիթ կար ներկայ հանդէսին։ Ինչ փաստ, ինչ դէպք։ Պարագայից տարօրինակ բերմամբ Ձեր բոլոր հրատարակութեանց կարարիչն վրայ և ոչ մի տեղ նշանակուած կ'երեւի այն աշխատութիւնն, որմէ սկսեալ կը հաշուենք էս դարը։ Եւ այս եւս հաւանօրէն այն պատճառաւ որ Ձեր հեռաւոր աշխատութիւններն ամբողջովին կը վերաբերին հայերենագիտութեան։ Մինչդեռ վերոյիշեալ գործն ասաքէն չունի անմիջական յարաբերութիւն այդ ճիւղի հետ, սակայն յարգի է որիշ մասամբ, զոր արժան է ներկայել ասա։ Ցիսուն և եօթն տարի առաջ ճակատագրին ուզեց հնդկական աշխարհէն ձգել հեռաւոր հիւսիսը թարմ և ազնիւ ձգտումներով լի պատանի մը, որ իւր հայրենիքի սահմանէն դուրս կը մնանէր գիտութեան նուիրական աղբիւրն, որի համաւն այն ժամանակ հրաշակած էր համայն արեւելքի մէջ Յիսուն և եօթն տարի առաջ, Դուք, Նիկիտա Օսիպովիչ մասք Լազարեան Ճեմարանը, թէ՝ փոքր ինչ ծանօթութիւն ունենալով հայերէնի, անգլիերէնի և պարսկերէնի մէջ, սակայն կատարելապէս անգէտ ռուսերէնի մէջ։ Կ'անցնին վեց տարի միայն, և Դուք տակաւին ուսանողական սեղանի վրայէն կը ձեռնարկիք գիտական լուրջ գործի։ Կ'սկսիք ռուսերէնին թարգմանել Ֆրանսացի նշանաւոր գիտնական Վիլմէնի «Պատմութիւն միջին դարուց»։ Ժամանակակից ռուս լրագրութիւնն անուշադիր չէր մնաց դէպի այդ գործն։ Աւարտի ինչպէս կը խօսի այդ թարգմանութեան մասին այն ժամանակի երեւելի հրապարակագիր Նադիժդին իւր Տելեսկոպ թերթի մէջ...

«Հարկ չկայ երկար խօսիլ այսպիսի երեւելի հեղինակի նշանաւոր գործի մասին։ Իւրաքանչիւր լուսամիտ ընթեցող նորա թարգմանութիւնը պիտի վերաբերէ այն հաղորդագիտ եւ ճշմարտապէս օգտակար աշխատութեանց, որոց այնչա՛փ պէտք ունի մեր գրականութիւնը։

«Սակայն աւասիկ ինչ է որ մասնաւորապէս պարտք կը համարինք տեղեկացնել հասարակութեան։ Այս գիրքը թարգմանած են Մոսկուայի համալսարանի երկու երիտասարդ ուսանողներ։ Նոցանէ մին Պ. Էմին ծագմամբ հայ և հպատակ Մխայեալ Նահանգաց, ծնած է Սպահանի մէջ։ Իւր նախնական կրթութիւնն ստանալով ի Կալկաթա տասն վեցամեայ հասակին եկած է մ'ր մօր ի Ռուսիա Մոսկովայ նաւով։ Եւ այդ երիտասարդն չրջելով մեր համայն կիսագունդն, Գանգէսի եզերքէն մինչեւ Նեւայի ափերն, տեսած է Բարեյուսոյ հրուանդան եւ Սուրբ Հելենէ կղզին, Միջագետքի տօմագին անապատներն և Մեծին Բրիտանիոյ մշանչեւոր մշուշը։ Նա կը խօսի հայերէն, պարսկերէն, անգլիերէն, գիտէ հնդկական, անգլիական, ֆրանսական և գերմանական լեզուներն։ Սակայն նշանաւորագոյն կէտն այն է որ նա մատաղ հասակի մէջ ճանապարհորդելով ի Ռուսիա միակ նպատակ ունեցած է ուսանիլ ռուսական լեզուն, զոր չէր գիտեր բնաւ և զոր այժմ, Մոսկուա հասնելէ վեց տարի յետոյ, գիտէ կատարելապէս։ Առաջադրեալ թարգմանութիւնն ևս ակներեւ ապացոյց մ'է թէ Պ. Էմին կը յառաջդիմէ, նա կը փափաքի լինել ռուս գրագէտ...

Որպէս ըսի, այդ աշխատութիւնն յարգի է շատ նկատումներով։ Նախ, որովհետեւ նա կարծես որոշեց ձեր զրաման սեռն, նոյն իսկ սկիզբն դնելով ձեզ լուրջ շաւիղի մէջ։ Նա եղաւ փորձութեան ճաշակ ձեր երիտասարդական ուժի համար և այդ փորձն յաջողեցաւ։— Դուք ընդ միշտ կասպուած մնացիք գիտական գործիչի դերէն։ Եւ այդ, զոր այնուհետեւ վայր չձգեցիք ձեր ձեռքէն Վիլմէնի այդ գրութեան ուղղութեան ապդեցութենէն զերծ չմնացիք, այլ ենթարկեցաք նորա ազդեցութեան։ Եւ ահա փաստաւոր ու ճոխ բացատրութեամբ կը ներկայանայ ձեր հանդէպ հայկական հին դարերջանն Հայոց մատենագրութիւնը միասնաց հետ միասին։ Աւերակաց տակէն վերակենդանացուցիք դուք երգոց այդ հրաշալի աշխարհն, որի գոյութիւնն ոչ ոք նախատեսած էր ձեռնէ առաջ։ Վերջապէս Վիլմէնի թարգմանութեան վեմ նշանակութիւնն անդրադարձաւ ձեր ֆրանսական լեզուի խորին գիտութեան վրայ, որին իբր փայլուն ապացոյց կարող է ծառայել ամենէ ուելի համակրելի հայ պատգամիրներէն միոյն՝ Փաստոս Բիւզանդացիի գեղեցիկ թարգմանութիւնն ի Ֆրանսերէն։

Ես անկարող պիտի լինիմ ներկայել ասա այն համայն ծառայութիւններն, զոր մատուցած էք գիտութեան, եթէ նոյն իսկ խորհէի մատանիշ ընել զայնս...»

Ապա Պ. Խալաթեան կը գովաբանէ Էմինի անդին ծառայութիւնն հայ մատենագրութեան և ջերմագին զգացմամբ կը մաղթէ նմա երկար ու երկար ամեր։

Գ. Խալաթեանէ յետոյ խօսք առաւ Սերեբրիակով, Էմինի վաղեմի բարեկամն։ Սերեբրիակով զգայուն սրտիւ պատկերացուց Էմինի մարդկային առաւելութիւններն և բնաւորութեան ընտիր նկարագիրը։ Շատ ընդարձակ պիտի տեւէ այսպէս ամբողջովին ներկայել այլ և այլ բանախօսութիւնները, ուստի արժան կը համարիմ թարգմանել ասա Սերեբրիակովի բանախօսութեան սոյն վերջին հատուածը։

«Այս նկարագիրներու վրայ թոյլ տուէք ինձ յաւելուլ և մի ուրիշն։ այս Ձեր ծայրայեղ համեստութիւնն է։ Թողլով բազմաթիւ դէպքեր, միայն իւր օրինակ կ'առնում ներկայ հանդէսն։ Երբ Նիկիտա Օսիպովիչի բարեկամներն և յարգողներն առաջին անգամ խորհեցան յարգել նորա գործունէութիւնն, պարտաւորեցան յարելեանի յայտարարութիւնն ընել և պատրաստութիւն տեսնել Պ. Էմինէ գաղտուկ։ և երբ դիպն հասաւ այն տեղն որ այլ ևս անկարելի էր ծածկել, Պ. Էմինի բարեկամներն անհրեւակայելի ջանքեր ի դործ դրին յաջողացնելու արդի մեծարանաց հանդէսն։ Ամէն, ուր այլ մարդիկ իրենք ուղղակի և անուղղակի հնարքներով հետամուտ կը լինին արտաքին պատիւի և մեծարանաց, ա՛նդ Նիկիտա Օսիպովիչի բարեկամները քիչ մնացեր էր որ նորա ահաճութիւնն հրաւիրէին իրենց վրայ։

Սերեբրիակովի այս վերջին խօսքերը ցոյց կուտան Էմինի անփառասիրութիւնն և անմնապարծ ոգին։ և նորա այդ ոգիի մէջ կը փայլի նորա արդիւնաւոր ծառայութեան գաղտնիքը։ Էմինն աշխատած է ի նպաստ հայկական մատենագրութեան, օգուտ մատուցանելու համար հայ հասարակութեան և հայ գրականութեան աւելցընելու համար յայլս Եւրոպայի, այլ չէ թէ աշխատած է կէտ նպատակի ունենալով իւր անձին փառքն, որպէս կ'ապացուցուի այն պարագայէն յորում Էմինն սաստիկ կ'ընդդիմանայ իւր յիսնամեայ գործունէութեան Յոբելեանի կատարման, և ուրիշ բազմաթիւ պարագայներէ, որ երեւան եկած են իւր կենաց ընթացքի մէջ։ Սերեբրիակովէ յետոյ Թ. Յովհաննէսեան ողջունեց զՊ. Էմին հետեւեալ բանախօսութեամբ.

«Թոյլ տուէք ինձ եւս, պատկառելի Մ. Ց., Ձեր նախկին աշակերտներէն մէկին, խորին յարգանօք ողջունել Ձեզ այսօր, Ձեր յիսնամեայ բեղմնաւոր գործունէութեան առթիւ։ Ես եւս, այս յարգելի բազմականների հետ միասին, մանկիցս ու կցորդէի, երեք ժամ դասարանից առաջ, այն փառահեղ հանդիսին, որ ի պատիւ Ձեր տեղի ունեցաւ Լազարեան Ճեմարանում, ուրեմն իրաւունք ունիմ այս պատճառաւ երկրորդել այստեղ եղիչէ վարդապետի հետեւեալ խօսքերը։ «Ոչ ի կարծ ընդ ստացեալ, և ոչ ի լուր զարթուցեալ, այլ ես ինքնին անձամբ արդէն ի տեսուչն պատահեցի և տեսի և լուայ»։ Կ'աւելացնեմ իմ կողմից. «Լուայ զընթերցումն։ բազմաթիւ շնորհաւորական նամակների, գեղեցիկ բովանդակութեամբ հեռագիրների, հանկարծական ուղերձների ևն։ որոնք աշխարհիս հեռաւորագոյն կողմերից տեղացին այսօր Լազարեան Ճեմարան։ Ուրախ եմ առ ի սրտէ, որ Եւրոպական գիտնականների ձայներն եւս մի ներդաշնակաւոր համաձայնութեամբ ի մի ձուլվեցան հատարակաց պտաղուս հրճուանաց հետ, որով մեր Ճեմարանը, կարծես թէ, միազգային տօնախմբութեան առնին կերպարանք զգեցաւ։ Հարկաւորութիւն կայ որդեօք այսուհետեւ յիշելու։ թէ այս ամենայն հանդիսական ցոյցերի շարժառիթը Ձեր յարատեւ եւ անխոնջ ուսումնական գործունէութիւնն էր եւ գորա փառաւոր արգասիքն, որ մենք վայելում ենք եւ ապագայ սերունդն եւս պիտի վայելէ, անջինջ դրոշմելով Ձեր պանծալի անունն իւր սրտի խորքերում. . . . . .

. . . . . Ձեր մանկավարժական և գիտնական հռչակը միանուագ էին ընթանում. վարելով տեսչի պաշտօնը Լազարեան ճեմարանում եւ դիրեկտորի պաշտօնը Վլադիմիրեան և Մոսկուայի ե. գիմնազիոններում։ Դուք սերտ յարաբերութիւն էիք կապել գիտնական աշխարհի հետ, ուր Ձեր անունը արդէն հեղինակութիւն էր վայելում Եւրոպայի հայագէտների մէջ։ Ահա այս ժամանակավիճդոցին են վերաբերում Փաստոս Բիւզանդացու Ձեր ֆրանսերէն թարգմանութիւնը, Մովսէս Խորենացւոյ, Վարդանայ և Ասողիկի ռուսերէն թարգմանութիւնները՝ ճոխացրած գիտնական ստուար ծանոթութիւններով և մեկնութեամբ, Ձեր բազմաթիւ քննութիւնները և յօդուածները, ուր ծրարուած են անթաքուն խորհուրդներ ու հարցեր եւ մասամբ էլ լուծված են ուրիշներն Ձեր նախաձեռնութեամբ։ Ձեր յիսնամեայ անդուլ եւ անխոնջ բանասիրութեամբ Դուք հրաւիրեցիք լուսաւորեալ ազգերի ուշադրութիւնը մեր հին մատենագրութեան վրայ որով յանախեցիք մեր պատմագիրների պատիւը հաստատելի ամիրիններում։ Շարականի ռուսերէն գեղեցիկ թարգմանութեամբ Դուք ճշմարտորէն գաղափար պատուաստեցիք Ռուսաց հասարակութեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դաւանութեան մասին եւ հերքեցիք, այսպէս, այն ամենայն թիւր եւ սխալ կարծիքները, որոնք բարդուել էին մեր եկեղեցւոյ վրայ յուսաց անհարազատ աղբիւրներից։

Կնքելով խօսքս, ով պատկառելի իմ Մկրտիչ Էմին, հաստատակ կ'սեսմ, յատկապէս Ձեր և Ձեր, աւա՛ղ, սակաւաթիւ հետեւողների շնորհիւ, այժմ մեր հին մատենագիրների եւ հեղինակների ուսումնասիրութիւնը Եւրոպացւոյ գիտնականների համար մի անհրաժեշտ պահանջ է դարձել և լինելու է միշտ։ Դուք Ձեր ձեռքով հիւսեցիք Ձեզ համար մի անթառամ պսակ, ժառանգեցիք հայ գիտնականի պանծալի անունը, որ դարերի ընթացքում յորդւոյ որդի անցնելով անջինջ պիտի դրոշմի յաւիտեանս մեր հանդերձեալ սերնդոց մտքում։ Աստուած երկարացնէ Ձեր թանկագին օրերը ի խրախոյս եւ յօրինակ Հայոց երիտասարդ գիտնականների։»

Էմինի գրեթէ համայն ծառայութիւնը հակիրճ այլ որոշապէս նկարագրուած է Պ. Յովհաննէսեանի սոյն բանախօսութեան մէջ։ Թողլով նորա հայ մատենագրութեան վերաբերեալ ծառայութիւններն, կարեւոր է յառաջ բերել ասա միայն մէկ ծառայութիւնն, որ կարի նշանաւոր է ազգային տեսակէտով։ Զ. դարէն սկսեալ արդէն կը տեսնենք յարատեւ գժտութիւն Հայ և Յոյն եկեղեցեաց միջև, այլ և այլ կրօնական թիւրիմացութեանց պատճառաւ։ Եւ այդ թիւրիմացութեանց պատճառաւ յոյները մի ժամանակ անչափ յառաջ գնացին որ հերետիկոս կը համարէին հայերն, և սաստիկ կ'ատէին հայ հասարակութիւնն. յունական այդ հանրացեալ յոռի կարծիքը ծաւալեցաւ միւս յունադաւան ազգաց մէջ ևս, հետեւապէս և Ռուսաց, որոնք արդարև առաջ շատ խորթ աչքով կը նայէին հայ եկեղեցւոյ վրայ և միշտ պարսաւանօք և անարգանօք կը խօսէին հայոց մասին։ Այս թիւր դաղափարն ունէին եւ ռուս շատ գիտնականներն որ առիթ են ունեցած խօսելու հայոց եւ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մասին։ միայն Մուրավիով երեւելի ռուս ուղեւորն, թէեւ ոչ բոլորովին զերծ այդ նախապաշարումէն, այնու ամենայնիւ իւր ուղեգրութեան մէջ կը պարտաւորի խոստովանիլ հայ եկեղեցւոյ ուղղափառութիւն։

Երբ Պ. Էմին մեր Ճարականն սքանչելի իմն վերածեց ռուսերէն լեզուի, արուեստեւ ռուսները կարդալով մեր եկեղեցւոյ դաւանութեան այդ մատեանը, տակաւ առ տակաւ պարտաւորեցան ուղղել իրենց թիւր դաղափարը հայ եկեղեցւոյ նկատմամբ։ Եւ խորին ուշադրութեան արժանի պարագայ մ'է այս։ Պ. Տ.

ԲԱՂԴԻՆ ԽԱՂԵՐԸ

Ամերիկեան լրագրի մը մէջ կը կարդանք հետեւեալ դէպքը.

Ամերիկայի արեւմտեան նահանգաց միոյն պարկեշտ երկրագործներէն մին, սիրունիկ աղջիկ մ'ունի որ երիտասարդի մը հետ սիրահարած է երկու տարի է ի վեր։ Երիտասարդը բարի տղայ մ'է, բայց ուսեալ չէ, արհեստ չունի և ոչ ալ դրամ չահելու կարող է դրամագլուխ չունենալուն պատճառաւ։ Երկու տարի առաջ երբ ինքնաբերաբար նշանուեցան երկու սիրահարք՝ պայման դրին որ մինչեւ հազար տոլար չչահի երիտասարդն՝ չամուսնանան։ Երիտասարդն հազար տոլար շահելէ ետքն՝ ինչպէս հեռի էր՝ որչափ լուսինն արեգակէն։ այսուհանդերձ, կը համբերէին, կը յուսային և կը ջանային։

Անցեալ օր երկու սիրահարք գիւղին կայարանը գնացին ուր միայն երեք տախտակէ նստարան կայ և տեսան որ նստարաններէն մին օտարական մը գրաւած էր արդէն և խոր քունով կը ննջէր անդ։ Ժամանակը գեղեր էր։ չոգեկառքը սոյն կայարանը պիտի հանդիպէր կէս ժամ վերջը։ ուստի երկու նշանած նստան դատարկ Ցնցած երկու նստարաններուն վրայ և սկսան խորհրդածել հազար տոլարին և սորա հետեւութեանց նկատմամբ։ . . . ապագային, մանկտեաց, ննջեցելոց։ մէկ խօսքով երեւակայութեան աչօք տեսնել կարելի եղած բոլոր արկածները՝ տեսան, շօշափեցին և վայելեցին, երբ երկաթէ ձիուն (լոքօմոթիվ) զանգն և սուլումն լսուեցաւ։ Օտարականն որ մինչեւ ցարդ կը ննջէր, յանկարծ վեր ցատքելով դէպի կառախումբ վազեց և նորա հետ անհետացաւ։ Երկու սիրահարք այնչափ ըմբռղեալ էին սիրահարաց յատուկ ուշնչաբանութեամբ՝ որ կառախումբի մեկնելէն մէկ ժամ վերջը տեսան որ օտարականին թողած նստարանին վրայ մեծ և ուռուական կաշիէ շինուած պայուսակ մը կար։ և որովհետեւ գիւղին կայարանն ոչ պաշտօնեայ ունի և ոչ ոստիկան կայ գիւղին մէջ (քաղաքակրթութիւնը մինչեւ հոն թափանցած չլինելով, ոչ աւադակք և ո՛չ մարդասպանք կան հոն), հարկ եղաւ որ երկու սիրահարք գրաւէին պայուսակը մինչեւ որ նորա տէրը գայ և ստանայ իւր ստացուածքը։ Ցարմանալի պարագան սա է որ ո՛չ աղջիկն և ո՛չ երիտասարդը չհետաքրքրուեցան գիտնալու թէ պայուսակին մէջ ի՞նչ կար։ հետաքրքրութիւնը գիւղացւոց համար նորութիւն մ'է՝ ուրկից միշտ կը խորշին։ հետեւապէս, երկու սիրահարք պայուսակն առին տուն տարին և սեղեկի մը անկիւնը դնելով պահեցին, և դիշերուան մինչեւ չորրորդ ժամը (կէս գիշերէ և ժամ վերջ) տան մէկ անկիւնը խօսակցելէ ետքն՝ բաժնուելով անկողին մտան, երիտասարդն իւր տան վերնայարկն՝ իսկ աղջիկն իւր մօր ծոցը։

Շոգեկառքը սոյն կայարանէ մեկնելէն վերջ՝ յաջորդ գիւղ մը հանդիպելու համար 70 մղոն վազելու էր զոր կատարելու համար երեք ժամու կարօտ էր։ ասկից կը հետեւի թէ՝ 70 հազար տոլար թղթադրամ պարունակող պայուսակին կորուստը ծանուցանող հեռագիրը երեք չորս ժամ վերջը պիտի հասնէր այն գիւղն՝ ուր թողած էր զայն օտարականն և զոր գտած էին երկու թշուած սիրահարք։ Այս դէպքին հետեւեալ առաւօտն, երբ մեր անկուտի սիրահարը գիւղին մէջ կը շրջգայէր, տպեալ ծանուցումի մը շուրջը բազմաթիւ անձինք տեսնելով, ինքն ևս կը մօտենայ ու կը կարդայ։ Ծանուցումը գիւղերուան հասած հեռագիրն էր որ կը ծանուցանէր այսպէս. «Ռուսական ազնիւ կաչիէ մեծ պայուսակ մը՝ 70,000 տոլար թղթադրամ պարունակութեամբ՝ գողցած «և կամ կայարանին մէջ թողուած է. «ով որ գտնէ և յանձնէ զայն տիրոջն՝ «ՀԱԶԱՐ ՏՈԼԱՐ պարգեւ պիտի ստանայ։» Երկրագործի աղջկան նշանածը սոյն ուրախաւետի լուրն ստացած պահուն պաղարեամբ նշանածին տուին երթալով կ'ըսէ աղջկան. «Օրիորդ Լուլա, (այս է աղջկան անունը), հագի՛ր ազնիւ կերպասներդ և եկուր երթանք երեցի տունն» . . . . . Ի՞նչ լուր, կը հարցունէ նշանած աղջիկն. երիտասարդը կը պատմէ պայուսակի դէպքն, հեռագիրն, հատուցումն ևն ևն։ Հոս կ'սկսին դժուարութիւնը և վէճ. ո՞վ գտաւ և ո՞վ պահեց այդ պայուսակն. ահա այս է վէճն և այս դժուարութիւն պէտք է հարթուի, որովհետեւ աղջիկը կը պնդէր թէ ինքն երդմնազանց կ'ըլլար եթէ ամուսնանար երիտասարդին հետ, որոշ չըլլալով թէ ի՞նչքան աղջիկը շահած էր սոյն հազար տոլար պարգեւը թէ երիտասարդը, մանաւանդ թէ սոյն պայուսակ աղջկան տան մէջ պահուած էր, հետեւապէս աղջիկն էր գտնողն և զայն պահպանողն, ուստի իւր իսկ իրաւունքն էր հազար տոլարն և ոչ թէ երիտասարդին, իրաց այս վիճակին մէջ օտարականն իւր 70,000 տոլարը կը վերստանայ, 1000 տոլար ձգելով գիւղաքաղաքին դատարանի պաշտօնէից՝ որպէս զի երբ սոյն վէճ լուծում մ'ստանայ՝ յանձնուի արժանի եղող անձին։ Երկու նշանածք կ'երթան և արդարութիւն կը պահանջեն. վերապատուելի դատաւորն հետեւեալ վճիռը կ'արձակէ։ «Ըստ որում բերանացի պայմանագրութիւն մը կայ որ երիտասարդն 1000 տոլար շահելէն ետքը պիտի ամուսնանան նշանածք, և որովհետեւ արդի պարագայից ներքեւ ձեռք բերուած 1000 տոլար շահող անձն անորոշ է, կը վճռեմ թէ պարգեւատուն ինքը նամակաւ կամ բերանացի յայտնէ թէ իւր իսկ յօժար կամօք աղջկա՞ն թէ երիտասարդին կը նուիրէ սոյն պարգեւը։»

Երբ սոյն վճիռ կը հեռագրուի պարգեւատուն՝ նա կը պատասխանէ. «1000 տոլար պարգեւեցի երիտասարդին, 1000 տոլար ևս այժմ ընծայ կուտամ օրիորդին, թող ամուսնանան, աճին, բազմանան և երջանիկ լինին։» Ամենայն ինչ կատարեալ է։ Երանի՜ պայուսակ գտնողներուն։

Մ. ԹՕՓՀԱՆԵԼԵԱՆ

Օ ՖԱՊՈՒՔՈՒԷԻՆԻ

320 — ԲԵՐԱՑԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ — 320
Պէ-Մարէ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Հայվանաթը մերիկ իչիւն միւպահա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան էլլի պին գանթաբը ճէտիտ սամանը պէհէր գանթաբը օն սէքիզ ղրուշ օն իւչ փարահա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իչպու Թէմուզը բուամինին երիմի տօգուզընճը չարչէնպիհ կիւնի գաբաբը գաթիսի վիրիլէճէկին տէն, վէ օթուզընճը բէնչէնպիհ կիւնի տակի թէգարբուր իտէճէք ֆիյաթըսան երիւզտ պէշ թէնկիլի գապուլ օլունաճաղընսան, իթահա թալիպ օլանլարընն մագամը Սէրասկէրի լէվազի մաթը ուժամիյէ տակրէսինէ կէլմէլէրի իչան օլունուր։

27 Թէմուզ 1887 — 1032
Նօ. 23 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Մաթաշ վէ Զէյթունտա պուլունաճաք ասաքիրի Շահանէ Ինչիւն պիր սէնէ զարֆընտա վիրիլմէք իւզրէ միւպահա օլունաճաք օլան Մարաշըն Ցէլիշայ բիրինճիսին իթահա թալիպ օլանլարըն ադսթօսը բուամինին իւչիւնճիւ կիւնինէ գատար մագամը Սէրասկէրի մէվազիմաթը ուժամիյէ տակրէսինէ կէլմէլէրի իչան օլունուր։

27 Թէմուզ 1887 — 1031
Նօ. 24 — 3—3

ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆ

ԸՆԴԴԻՄ ՊՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԻՒՆԵՐԹՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԴԵՂ. ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆԻ

Շատ քիչ դեղեր կրնան իրենց յաջողութիւնն հատատել բժշկական այսքան բարձր անուններով, օրպէս են. բրոֆ. Տր. Փոն Լանբը, բժիշկ Գերմանիոյ կայսր, բրոֆ. Փոն Վէնտէալ, բրոֆ. Շվանցենկէր ի Պերլին, բրոֆ. Փոն Սթանզոնի ի Վիւրցպուրկ, բրոֆ. Փոն Նիեմայէր ի Միւնխիւ ևն ևն.

Այս վերջինը կը գրէ ինձ, իւր հիւանդանոցին մէջ փորձելէ յետոյ.

«Խնդրեմ տեղեկութիւն տուէք ինձ թէ ո՞ւր դիմելու եմ այս զարմանալի դեղէն գնելու համար։»

Վիէննայի Բժշկական Մամուլը կ'ըսէ (1 մարտ 1885).

Տր. Ուադմանի Մաքրողականը արժանի է մեծ բժշկաց բաղդատիւ յանձնարարութեանց։

Այս Մաքրողականն միակ արդիւնն դեղն է ընդդէմ Պարոնութեան։

Մէկ մասնոցի գործադրութիւնը դադարեցնելէ ետքը պարկին մէջի անդիմադրելի արտաքնոց կերթաս։ Եթէ զգացմունքը շատ զօրեղ կամ արագ է, կարելի է խառնել 2 գրամ եղածին չորս կամ ինչ, որպէս զի կանոնաւորապէս ելնէ փորը։

Մանկանց համար ջրախառն Մաքրողականը կը բաւէ սովորաբար։

Մանկանց վտանգաւոր թունչքին առաջքն առնելու լաւագոյն դարմանն է օրն երկու անգամ հանել փորը։

Աչքանդրութիւն։ Օրգանին մէջ կը խորթեն քիչ մը բամբակ որ թաթխուած լինի ջրախառն Մաքրողականի մէջ (ամբողջ ժամ մը, օրը երկու անգամ)։

Համաճաքակ հիւանդութիւնց, Թիֆոֆ, Բոլերայի եւն տաեն, փորդ զգուշանալու է ներքին դեղերէ։ Եթէ փորն օրը երկու անգամ ելնէ, լաւագոյն դարմանն է ժամանակ չտալու համար միքրոպներուն որ ծաւալին։

Սպոմոսի հիւանդութիւն։ Ներքնարկութիւն մը ընել հարկ յետոյ։

Բոլոր ոդակոչական պարագայից դէմ, կամուտ, փսխումն, ստամոքսի ցաւ, խիթ, շնչեղութիւն, փորին անդիմադրելի ելնելը մեծ օգուտ կ'ընէ։ Շատ առատ հարկ մը յետոյ մարդ ինքզինքը կը գտնէ ներքնարկութիւնէն մը և շատ անգամ վտանգաւոր անմարսութեան մը առաջը կ'առնու։ ուղեւորութենէ առաջ և ուղեւորութեան միջոցին, մի՛ մոռնաք այս հանգիստ դեղը։

Նա որ գիտէ մաքրողական ներքին դեղերու շատ գործածութեան հետեւանքներն և մեծ քանակութեամբ ջուր ներս առնելով յառաջ եկած ապիտաբեր արդիւնքները, ինչպէս են ընդարմացում մեծ աղեաց, պնդութիւն, արիներթութիւն, պիտի ընդունէ միշտ այս նոր դեղն, որ ապրեցուցիչինը նոյն կը մնայ քանի մը տարի վերջն իսկ։

Դեղատանց մէջ կը ծախուի.
1 ամբողջ շիշ 1 մէճիտիէ
1/2 շիշ — 1/2 »
1/4 » — 1/4 »
Գրքոյկը — 1/2 մէճիտիէ

Գործարանին նշանն է գրեթէ մը և անունն էդիքէդներուն և չիներուն վրայ։

ՏՐ. ՈՒԱԴՄԱՆԻՆ

Մասնագէտ որովայնի խոթութեանց և կանանց հիւանդութեանց

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար միակ կեդրոնատեղին է Տր. Շմիտէի, յԱդրիանուպոլիս — ի կ. Պոլիս կը ծախուի Պ. Գասդորիտէսի դեղարանն, Քարաքէօյ թիւ 5 և ի Դեղագործական Մթերանոցն, Մեծ փողոց Ղալաթիայ, 35, կայսրան Պէշիքթաշի թաղամասէն։

Աքսն Մաէսդրիխի դատարանն 3000 Ֆրանկի տուգանաց և դատին ծախսուց դատապարտեց Պուլիսման և Գոնգանպէյ խմբագիրներն, այս դեղին դէմ գրած լինելնուն համար։ Պուա-լը-Տիրսի վերջինիս, առանց բոլորովին հատատեց այս վճիռը։

(12 մայիս 1885). — 979 — 10—27

Ա.Զ.Դ Ա.Ի ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՍ

Ապայուցուցած է թէ երկրագործական մեքենայից ամենէն կարեւորն այն է, անժխտելի կերպիւ, որ մարդկային թեւին տեղը կը բռնէ, յարգը պատրաստելու համար։ Այսօրինակ ոչ մէկ մեքենայ, որ անիւով և շոգիով է, դեռ մոցուած չէր ի Թուրքիա։

Գ. Դ. ՃՈՆ ԹՈՄՍԸՆ և Ս. ԹԻՒՐԱՊԵԱՆՆ
Ներկայացուցիչք
Մաբլ գրէ և ընկերութեան
Առաջին մեգամ իրենք բերել տուած են։

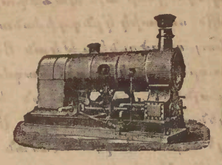

Այս մեքենայ կը գործէ Այ Մարնայի և Սաֆրայի կայսերական ապարակաց մէջ, մերձ Սան Էֆի Նոյ, ինչպէս և Վ. Եմ. Յովհաննէս Պէյ Ցատեանի կալուածոց մէջ, ի Նոյն տեղւոյ։ Ոյն անձինք որ կը փափաքին տեսանել այս մեքենային գործիքներ, կը հրաւիրուին դիմել առ գործակատարս, Թոմսըն Խան, Պէյօ, որք պիտի տան հարկ եղած տեղեկութիւններ։ 980 — 6—26

INJECTION BROU

Առողջապահական, ամենազգոյն եւ զգուշական։—Որ անմիջապէս կը բուժէ հին և նոր սերմնահոսութիւնները։ 30 տարուան յաջողութիւն։—Կը ծախուի աշխարհիս ամէն լաւ դեղատանց մէջ և ի Բարիզ, Ժ. Ֆէրրէի դեղարանը, 102, Բիշիլիօ փողոց, յաջորդ Պրուքսի։

J. Ferré, 102, Rue Richelien, Paris — 721

ԱՊԱՀ ՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԻՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԼԻՏ ՊԱՌՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԻ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱԲԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄՆՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՌՆՔ

566

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ առեւտուր դաւառաց հետ

Զինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուցած Գերբնաթեր եւ ամենաճաշակի յարմար թէյեր

ԴՆԵՐ Զ ՓԱՒՍ ԵՒ ՈՐ ՇԵՌԼ

Փարձ ամ. գովասէ լաւագոյն պիտի հատատուի հիգ տարիէ ի վեր ոյն վճռական դրած զէնը թէ ինչ յաճախորդներ գոհացնելու համար։

Պահճէ Գարու Ճէլալ պէյ խանի դրան կից թիւ 10

1000 — 5—78

ԱԶԴ

Երբեմն Մաքս խմբագիր Գէորգ էֆէնտի Այվազեան վաճառատուն մը բացած է ի Գալաթիա, Բէրչէմպէ-Բազար, Իբսի խան, ատորնայարկ թիւ 1, ուր կը գտնուին Միտիլլիի անխառն ձէթ և օճառ, Դէնէզտոսի ընտիր գինի, և Զմիւռնիոյ պատուական օղի, յոյժ չափաւոր գներով։ Արգոյ հաճարարութիւնը կը հրաւիրուի իւր այդ կարգի պիտոյից համար Ա.յվազեան Գէորգ էֆէնտիին դիմել որ ամէն կերպիւ կը գոհացունէ իւր յաճախորդներն ինչպէս փորձը պիտի ցոյց տայ։ 937 — 10—10

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵԹԵՆԱՑՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ բաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻՒՏԼԻՆՆԷՐ

Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։ — 626

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվանտէ, Մէջիտլիէ-ի Օրթայ Գէջ Կանոնաւորապէս բեռնող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Յոֆիա	3,000	Գէրգ
Բարատա	2,500	Իսմէրլա
Գրաստա	2,500	Գրամիրլանդ
Լաքոնիա	2,500	Ուիլլար
Թասէմսի	1,500	Մարզ
Բուսմիրա	2,800	Ֆոթերթիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճարաբ կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանդուստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ — 536 — Գործակատ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻԻՏԱՐԷՍԹԻ

ՀԱՆԴԵՐՁ Վիճակ ԼՕՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լեժէն Բարարօր
» Լիազօր գործակալ. Մ. Նազարէթ Եագըճեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի շահախնդրութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարինք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զուտակաց տէր անձանց իրր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զուտակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր այրեալ կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար։ Ասոնց արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտապէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։

Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Օրէ-է—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 1/2 ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց ետեւն։

Փոխարարք ազատ են ընկերութիւնս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն ստանալ Եւրոպիոյ մեծ դրամատուներէն։ — 651

ՎԻԱՒԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱՓ ՏԸ ՇՕ

Ամենազգու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Մեքրը, կանայք, տկարակազմ Տղայնէրն և ամէն փափուկ անձինք։

Վիաւի Գինին ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դիսպեպսիայի, Թոքախտի, Պատմուչքի ամէն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծմամբ, երկար տարիներու, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զգայնին ուժգնութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր չարաչարք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան ժ. Վիաւ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Գոլոյց մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբերանտիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, որ մեծ փողոց 169։ — 766

ՕԴԵՆԱՒՈԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՑԵՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ. ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բոլիս դէպ Լաւանշիկայ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սեպտեմբեր 10ին Մարսիլիայէն և օգոստոս 17ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնէրէի որ պիտի մեկնի օգոստոս 22ին։

Ուղեւորք և բեռներ ընդունելի։

Նաւագնացք, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԵՌՔԷ ԲԷՊՈՒԼ
Թիւ 17—18 Քիւչիւք Միւսէք
Մոտհանէ փողոց, թիւ 14 — 556

ՄՈՍ

ՇՈՒԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մէնտրէսէ-ի Դէջ բեռնաւորութեան

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանարիս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրա	4000	Օսարիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Սէուոգրիս	3250	Ռեան	300
Թիրա	3250	Լոգիս	800
Մակասար	3250	Սիրիուս	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Սէուոդրէս շոգենաւը, նաւապետ Թոմսըն, Օսմանյէն վերադարձած ըլլալով ի մտոյ Լիվերբուլ պիտի երթայ ուղղակի։

Բէրա շոգենաւը, նաւապետ Ֆորիսոնը, ամսոյս 9 էպի 10ին Լիվերբուլէն ուտ կ'ըսպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ — 541 — Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերբուլ

Արտօնատէր Ս. ՅՈՒՄԱՅԵԱՆ

ՅՈՒԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԹԵՐԹԻ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1887 Յունիս 15 Երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև Յուլիս 31

(Բոց է Կէրսէկ օրերէն) Եւրոպական Եղերք Կամարքէ Լէնդը շոգենաւոց ի Բեւեռ-Բեան ժամերը

ժ.	ր.
11 — Եէնիմ Մէզարպ. Պեյ, Թարապիա Եէնիքէյ (Եէնիգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
11 35 Եէնիք. Աթէն. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
12 — Ր. և Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէզդ. Պեյ. Թար. Եէնիք. (Եէնիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	3
12 50 Եէնիք. Աթէն. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
1 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պեյ. Թար. Եէնիք. (Եէնիք. պիտի հաղորդակցի)	32
2 5 Եէնիք. Աթէն. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք (Պէպ. պիտի հաղորդակցի)	18
3 — Եէն. Մէզ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Աթէն. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)	33
4 15 Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէզ. Պեյ. Թարպ. Եէնիք. Աթէն. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշիք.	28
5 45 Եէնիմ. Մէզ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Աթէն. Մրիկ Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշիք.	22
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պեշիք. Թարապ. Պէյգօղ Բաշպ. Եէնիք. Մրիկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամով. Զէնկ. Պէյլէր Օրթաք. Գուզ. Պեշիք. Իսկ.	2
8 15 Ա. և Ր. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պեյ. Թարապ. Եէնիք. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Ամով. Գուբուշ. Օրթաք. Պեշիք. (ուրբաթ օրերը Աթէնիա պիտի հանդիպի)	20
10 — Մէզարպ. Պեյ. Թարապ. Եէնիք. Մրիկ Ր. Հիսար Ամով. Օրթաք. Պեշ.	33
Ուրբաթաւորքիրէն կամարքէ Լէնդը շոգենաւոց ժամերը	
11 — Պեպէք Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշիք.	19
11 35 Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշիք.	2
12 10 Պեպ. Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշիք. Գապ.	33
12 45 Ամով. Գուբուշ. Օրթ. Պեշիք.	4
1 20 Պեպէք Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշ. Գապ.	21
2 — Ամով. Գուբուշ. Օրթաք. Պեշիք.	22
2 40 Պեպէք Ամ. Գուբ. Օրթ. Պեշ. Գապ.	4
3 20 Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշիքթաշ	21
4 — Պեպէք Ամով. Գուբ. Օրթ. Պեշ. Գապ.	32
9 45 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ	28
10 55 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	22
11 15 Պեպէքէն ուղղակի կամուրջ	2
Ասիական Եղերքէն կամարքէ Լէնդը շոգենաւոց ժամերը	
10 45 Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Գապ.	28
11 10 Պէյքոզ Բաշպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.)	23
11 45 Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ.	21
1 — Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիքթաշ	23
1 15 Պէյիւք. Թար. Պէյգօղ Բաշպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	20
2 15 Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյ. Գուզկ.	34
2 15 Մէզդ. Պեշիւք. Թար. Պէյգօղ Բաշպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ.	19
4 — Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իսկիւտար	34
4 15 Պէյգ. Բաշպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Պեշիք.	23
8 45 Պէյգիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշպ. Զուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վան. Զէնկ. Պեյլէր. Գուզկ. Իսկ	21
9 30 Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ	19
10 25 Գանտիլիէն Զէնկէնճէյ կամուրջ	23
11 — Գուզկունճուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ)	19

(Բոց է Կէրսէկ օրերէն) Լամարքէն Եւրոպական Եղերք Երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

ր.	ժ.
12 15 Պեշիք. Օրթ. Գուբ. Ամով. Պեպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թար. Պեյ. Մէզ.	19
1 15 Պեշիք. Օրթ. Գուբ. Ամով. Պեպէք Ր. Հիսար Պեյաճ. Աթէն. Եէնիք. Թար. Պեյ. Մէզարպ. Եէնիմ.	33
2 — Գապապ. Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր Զէնկէլ. Ամով. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլրճ. Մրիկ. Եէնիք. Բաշպ. Պեյգ. Թարապ. Պեյ. Մէզ. Եէնիմ.	2
2 30 Պեշիք. Օրթաք. Գուբ. Ամով. Պեպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնի. Թար. Պեյ. Մէզ. Եէնիմ. Ր. և Ա. Գավագ	28
4 — Պեշիք. Օրթ. Գուբուշ. Ամով. Պեպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թար. Պեյ. Մէզ. Եէնիմ.	22
5 30 Գապապ. Պեշիք. Օրթաք. Գուբուշ. Ամով. Պեպէք. Ր. Հիսար Պեյաճ. Մրիկ. Աթէն. Եէնիք. Պեյգ. Թարապ. Պեշիւք. Մէզդ. Եէնիմ. և Գավագեր	20
6 45 Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Զէնկ. Ամով. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլրճ. Մրիկ. Եէնիք. Թարպ. Պեյ.	21
8 30 Պեշիք. Օրթ. Ամով. Պեպ. Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թարպ. Մէզարպ. Պեշ.	33
9 45 Եէնիք. Թարպ. Պեյ. Մէզդ. Եէնիմ.	34
10 30 Ր. Հիսար Պեյաճ. Մրիկ. Աթէն. Սէնիքէզ, Թարապիա, Պեյլի. Մեզարբ. Եէնիմ.	18
11 10 Եէնիք. Թարապ. Պեյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.	20
11 40 Պեպ. Ր. Հիսար Պեյաճ. Մրիկ. Աթէն. Եէնիք.	22

Ամէն ուրբաթ օրեր կամուրջէն շոգենաւ մը ժամ 4 30ին մեկնելով, Իսկ. Գուզկ. Պեյլ, Զէնկ. Վանն. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշպ. Պեյգ. Թար. Պեյիւք. Մեզպ. և անտի ժամ 10 30 ին մեկնելով մեկնող նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի գայ։

Կամուրջէն Արեւմտեան Երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

ր.	ժ.
12 10 Ուղղակի Աշնավուտքեայ	4
12 45 Ուղղակի Պեպէք	21
1 25 Ուղղակի Աշնավուտքեայ	22
2 5 Ուղղակի Պեպէք	4
2 45 Ուղղակի Աշնավուտքեայ	21
3 25 Ուղղակի Պեպէք	32
9 — Պեշիք. Օրթ. Գուբ. Ամով. Պեպէք	28
10 — Պեշիք. Օրթ. Գուբուշ. Ամով. Պեպ. Ր. Հիսար (Ասիական Երեքշաբթի հետ պիտի հաղորդակցի)	22
10 30 Պեշիք. Օրթ. Գուբ. Ամով. Պեպէք	2
11 5 Գապ. Գ. Պեշիք. Օրթաք. Գուբուշ. Ամով. Պեպ. Ր. Հիսար Պեյաճքէյ	21
11 40 Պեշիք. Օրթ. Գուբուշ. Ամով. Պեպ.	19
12 5 Պեշիք. Օրթ. Գուբուշ. Ամովտ.	2
Կամուրջէն Ասիական Եղեր Երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը	
11 35 Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Եէնիք.	28
12 30 Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Պէյգօղ Եէնիք.	18
12 30 Ուղղակի Գանտիլի	28
1 40 Ուղղակի Գանտիլի	34
2 45 Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բ. պաշէն Պեյգ.	23
3 25 Ուղղակի Գանտիլի	34
8 45 Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլի	19
9 30 Պեշիքթաշ, Գուզկունճէ. Պեյլեր. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գանտիլիի գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշպ. Պեյգ. Թար. Մեզ. Գավեր	32
10 35 Իսկ. Գուզկ. (Բացի ուրբաթէ)	19
10 40 Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկէլ. Վան. Գանտիլի Պեպէք (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Զուպ. Բաշպ. Պեյգ.	23
11 45 Գապաթ. Գուզ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք.	37

Ամէն ուրբաթ իրիկունները ժամ 11 ին Պեպէք պանդիէն շոգենաւ մը մեկնելով, Պեյիւք. Թարպ. Եէնիք. Մրիկ. Ր. Հիսար Ա. Գավ Օրթ. Պեշիքթաշ հանդիպելով, կամուրջ պիտի երթայ։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամարջէն	Կամարջէն	Իսկիւտար
11 —	5 —	11 15	6 20 Պեշիք
11 30 Պեշիք	5 35	11 45	7 5
12 —	6 5	12 15	8 15 Պեշիք
12 30	6 35	12 45	9 —
1 —	7 5	1 20	9 40
1 30	8 15 Պեշիք	1 50	10 10 Պեշիք
2 —	9 —	2 20	10 35 Գ.
2 30	9 30	2 50 Պեշիք	11 —
3 — Պեշիք	10 10 Պեշիք	3 30	11 25
3 15 Ֆերիպօթ	10 40	4 —	11 50
3 40	10 50 Գ.	4 40 Պեշիք	12 5 Գ.
4 15 Պեշիք	11 25	5 20	
4 30 Ֆերիպօթ	11 40	5 50	
4 35 Վ. ոսիոր	12 5		

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամարջ	Կամարջէն	Իսկիւտար
11 15 Պեշիք	5 35 Պեշիք	11 15	7 5
12 —	6 20	12 —	8 15 Պեշիք
12 45	7 5	12 40	8 45
1 30	8 15 Պեշիք	1 25	9 15
2 —	8 45	1 55	9 45
2 30	9 15	2 25	10 10 Պեշիք
3 — Պեշիք	9 45	2 50 Պեշիք	10 45
3 15 Ֆերիպօթ	10 10 Պեշիք	3 35	11 20
3 40	10 45	4 5	11 40
4 15 Պեշիք	11 10	4 45 Պեշիք	12 5
4 30 Ֆերիպօթ	11 45	5 25	
4 35 Վ. ոսիոր	12 5	6 15 Պեշիք	
5 —			

* Լոյս են թեւեկութիւն Հրէից տօներուն, ուրբաթ օրերը չգիտի կատարուի։

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԷՅԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 30 Հարեմէն Պալատ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — » »
10 35 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 30 » » (կիրակի օրը ժ. 10 45ին)
1 — կամուրջէն Հարեմ Պալատ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 30 կամուրջէն Հարեմ անտի Պալատ
10 15 կամուրջէն Հարեմ անտի Պալատ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15 կամուրջէն Հարեմ անտի Պալատ (կիրակի օրերը ժմ. 10 30 ին)։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԻԼԼԻՆ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՐ ԿԱՄԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 30 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — » Գապաթաշ
11 — » Գապաթաշ
3 45 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 15 Սիրքէճիէն Գ